

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 maj justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2014/15:676

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:676 Val av vård bara för de rika
av Wiwi-Anne Johansson (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 27 augusti 2015.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 juni 2015

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

§ 3 Svar på interpellation 2014/15:645 om SVT:s oberoende ställning

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Bengt Eliasson har frågat mig om jag anser att SVT ska sända censurerat innehåll. Frågan har ställts i anledning av att EBU under sändningen av *Eurovision Song Contest 2015* uppges ha ersatt arenapublikens burop med applåder.

I sin interpellation uttrycker Bengt Eliasson glädje över att Sverige och Måns Zelmerlöw tog hem segern i årets tävling i Wien. Jag vill därför först säga att jag delar hans glädje, och jag vill även passa på att gratulera Måns och upphovspersonerna bakom låten *Heroes*: Anton Malmberg Hård af Segerstad, Joy Deb och Linnéa Deb.

Prot. 2014/15:111
8 juni

Svar på
interpellationer

Som självständigt och oberoende aktiebolag bestämmer SVT över innehållet i sina program och hur programverksamheten ska bedrivas. Det innebär att det helt och hållet är upp till SVT att bestämma om EBU:s produktioner ska sändas i SVT eller inte. Det kan jag som minister inte lägga mig i.

I SVT:s sändningstillstånd finns villkor om att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda. Om Bengt Eliasson anser att SVT inte följt dessa villkor kan han vända sig till Granskningsnämnden för radio och tv, som genom granskning i efterhand övervakar om program som sänts i tv följt de regler som finns för sändningarna.

Anf. 2 BENGT ELIASSON (FP):

Fru talman! Tack, demokratiministern, för svaret!

Jag måste säga att jag blir ganska förvånad och faktiskt lite besviken över ministerns sätt att hantera och besvara frågan. För min del är nämligen den del som berör SVT och de delar som står under Granskningsnämndens överinseende egentligen av ganska underordnad betydelse. För mig är den absolut viktigaste frågan den om censur, yttrandefrihet och ytterst demokratin.

Man kan naturligtvis säga att *Eurovision Song Contest* är ett ganska lättamt underhållningsjippo som inte har ett dugg med demokratiskt grundläggande beståndsdelar eller politik att göra. Det uppenbart lite tråkiga är att jag helt håller med om det. ESC ska ju inte vara politik och är inte politik i sin bästa form. Det ska inte idrottsevenemang vara heller. Men så är det ibland. Ibland är det värnationen, ibland arrangörerna och ibland som nu en tv-organisation som gör det till politik – medvetet eller förhoppningsvis ibland omedvetet. Enligt min mening är vi inne på ett farligt sluttande plan när censuren smyger sig in i vardagsrummet på bästa sändningstid i ett av de mest betittade evenemangen.

Medierna är en fundamental del av demokratin. Information behövs om allt, i Sverige och i världen. Information kan skaffas på olika sätt. I en demokrati sker det i en öppen debatt i medierna, där man får ha olika åsikter och får kritisera den eller dem som har makten. Public service innebär både ett ansvar för förmedlaren att svara upp till allmänhetens behov och en förväntan hos oss mottagare att det vi tar del av är rätt och rakt förmedlat.

Fru talman! Visst kan det inträffade karakteriseras som ganska harmlöst, det som hände i Wien. Några möjligen icke önskvärda och inte så trevliga burop bland publiken maskeras och görs om till den lite pysmysiga lördagsunderhållning som vi alla hade förväntat oss. Men man måste ställa sig frågan: Varför skedde det? Min uppfattning är att det gjordes helt enkelt för att inte reta en politisk ledning för ett land, en ledning som inte har samma demokratisyn som vi har.

Det går inte att använda ett annat begrepp för det som har inträffat än censur.

Censur används för att hindra information och yttringar att gå ut. Det förväntas i en demokrati att medborgarna kan värdera och dra slutsatser av information helt av sig själva. Vi förväntas ta ställning. Skillnaden mot en diktatur är att det där inte är rakt och förmedlande, inte äkta. Det är medier

som inte vågar vara kritiska. Det kan handla om att bara försköna en situation, men vips står man där på det sluttande planet.

Det är just detta som jag blir lite förvånad och besviken över i demokratiministerns reaktion och svar. Vad ser demokratiministern som nästa steg? Vad är okej nästa gång? Vad kan göras om till en fråga för Granskningsnämnden då?

Anf. 3 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Detta med yttrandefrihet och det system som vi har för att skydda den är uppenbarligen ingen enkel sak, så jag är tacksam för att jag har den här möjligheten att betona vikten av den. Interpellanten säger själv att yttrandefriheten är det grundläggande och viktigaste.

Jag är alltså tacksam för den här möjligheten, även om jag blir aningen bekymrad när en riksdagsledamot för ett liberalt parti med sin argumentation antyder att man är beredd att göra begränsningar av yttrandefriheten.

Det är ju så här. SVT och alla andra medieföretag ska göra sina egna, publicistiska bedömningar. Det är en grundläggande yttrandefrihetsrättslig princip att den som sänder ett tv-program gör det självständigt, och det är den som sänder som gör bedömningen av det som sänds.

Eftersom censur är förbjudet i Sverige – det strider mot grundlagen – får ingen minister och ingen regering bestämma hur ett program ska utformas. Det är jag och regeringen väldigt glada och tacksamma över. Eftersom censur är förbjudet i Sverige får inte heller myndigheter granska tv-program i förväg. En myndighet får inte heller bestämma om ett program ska sändas eller inte – det är förbjudet i Sverige. Kraven på opartiskhet och saklighet har varit grundläggande villkor för public service-verksamheterna ända sedan AB Radiotjänst startade sina sändningar 1925. Nästan lika länge har det funnits en särskild ordning för prövning av om villkoren följs och hur de ska regleras i grundlag.

Granskning av programinnehåll kan ske bara i efterhand, det vill säga efter det att programmet har sänts, och den kan göras enbart av Granskningsnämnden, ett särskilt beslutsorgan inom Myndigheten för radio och tv.

Med andra ord kan inte jag som minister, inte regeringen och ingen myndighet på förhand bestämma vad SVT ska sända. Det är fantastiskt, och det är en del av vår grundlag.

Om SVT skulle fällas efter Granskningsnämndens bedömning är det fortfarande upp till SVT att avgöra hur de utformar sina framtida sändningar. Inte heller Granskningsnämnden och inte heller ett eventuellt fällande får bestämma vad SVT ska sända. Den publicistiska friheten är mycket stor i vår demokrati.

Om regeringen skulle få signaler från Granskningsnämnden om att SVT vid upprepade tillfällen och på ett likartat sätt har överträtt vissa villkor i det sändningstillstånd som SVT har skulle det kunna tas upp i utvärderingen inför en ny tillståndsperiod. Men det är bara då.

Jag undrar mest av allt vad riksdagsledamot Eliasson tycker att jag som minister ska göra. Det var ursprungsfrågan, nämligen: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta? Vad menar riksdagsledamoten med detta?

Prot. 2014/15:111

8 juni

Svar på
interpellationer

8 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 4 BENGT ELIASSON (FP):

Fru talman! Jag tackar återigen demokratiministern för svaret.

Jag är en mycket varm anhängare av public service. För mig är public service en hörnsten i det demokratiska samhället, så viktig att jag menar att den är en del i det som inte kan undvaras när man bygger demokrati.

Samtidigt måste demokrati erövrats varje dag. Frågan om varför och hur när det gäller yttrandefrihet måste ställas.

Jag ogillar vad du säger, men jag är beredd att gå i döden för din rättighet att säga det, så en av Voltaires levnadstecknare. Det är faktiskt så att människor i vår närhet dör i sin kamp för yttrandefrihet, tryckfrihet och demokrati och möjligheten att ha en egen public service.

Det är i det ljuset, demokratiministern, jag menar att detta är en av de mest grundläggande och viktiga delar som vi över huvud taget kan diskutera, kanske i just detta viktiga rum som vi står i.

En grundläggande tanke bakom yttrandefriheten är att var och en ska kunna ta del av en mångfald av åsikter och bilda sig en egen uppfattning. Där är rollen för public service central. Yttrandefrihet är viktig för demokratin för att den gör så att information kan spridas fritt. Därmed får medborgarna och vi beslutsfattare bättre möjligheter att komma fram till välgrundade beslut. Yttrandefriheten fyller en kritisk funktion genom att väl-informerade medborgare och fria massmedier ges chansen att granska och uttala sin mening om hur vi utövar den offentliga makten. Det är därför som jag menar att det är mycket farligt att förringa denna ytligt sett ganska triviala händelsen i Wien.

Det första som offras på den totalitära maktens altare är alltid yttrandefriheten. De fria medierna fångas alltid in, och en rädsla sprider sig. Medierna i en diktatur blir makthavarnas maktmedel; medierna styrs alltid av den som har makten. Att kritisera makthavare är för det mesta inte okej, och man riskerar att bli dödad, fängslad och torterad. I detta sammanhang kan man inte låta bli att tänka på vår landsman Dawit Isaak som sitter fängslad i Etiopien.

Inget av de icke-demokratiska länderna har några fria medier. Nordkorea, som är ett av de mest stängda länderna, har löst frågan om internet genom att ha ett slutet nationellt system, direktstyrda tv- och radiosändningar med mera. Man kan nämna Iran, Kina med flera. Att tala om fri tv i dessa länder är närmast ett hått.

För att spinna vidare på demokratiministerns motfråga till mig undrar jag: Vad händer när fria medier väljer att faktiskt censurera sig själva när de får stå orörda, eftersom det är detta som har skett? Det skedde på *Eurovision Song Contest*. Medierna väljer att censurera sig själva. När blir deras rädsla att stöta sig vår rädsla? När börjar vi backa? Hur kan du och jag hjälpa public service, hjälpa SVT, att stå fria från rädsla att stöta sig? När blir ett harmlöst nöjesevenemang verkligen på allvar, som det faktiskt enligt min mening blev den där sekunden i Wien?

Anf. 5 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Jag tackar Bengt Eliasson för detta. Jag delar din kärlek och respekt för vårt system och det som jag hör att du verkligen ger uttryck för kring vikten av yttrandefrihet och stor publicistisk frihet.

Det viktigaste vi kan göra tror jag är att veta våra roller, veta om att vi har möjligheten att ha dessa diskussioner i detta rum men också att vi ska hålla våra fingrar som politiker väldigt långt bort från allt som kan tolkas som styrning av eller otillbörlig påverkan på public service eller medie- och yttrandefriheten i stort.

Jag tror att det tål att påminnas om hur vårt system fungerar. SVT har sändningstillstånd under sex år, och det senaste inleddes 2014 och tar slut 2019. För SVT gäller att sändningsverksamheten ska utövas opartiskt och sakligt och med beaktande av en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet.

Sakligheten innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande. Opertiskheten är viktig ur flera perspektiv, men har tre huvudpunkter, nämligen att den som blir utpekad ska ha möjlighet att gå i svaromål och svara på kritiken, att man inte får behandla kontroversiella frågor på ett ensidigt sätt och att en representant för ett programföretag inte får ta ställning i en kontroversiell fråga.

Eurovision Song Contest arrangeras av EBU. För att bli medlemmar i EBU måste alla programföretag uppfylla ett public service-uppdrag i sina respektive länder. *Eurovision Song Contest* är alltid direktsänt, och föregående års vinnare arrangerar. Sverige kommer alltså att arrangera *Eurovision Song Contest* nästa år.

Sedan har vi Granskningsnämnden som är den instans som granskar program i efterhand. Men Granskningsnämnden får därmed inte styra vad SVT eller andra public service-bolag ska sända framöver.

Det finns med andra ord ett tydligt regelverk och ett system som arbetar för att säkerställa att politiker som vi eller andra opinionsbildare eller påtryckare inte ska kunna störa medieföretagens publicistiska frihet. Därmed skyddar vi yttrandefriheten som kommer hela det svenska folket till del, och det är underbart.

Precis som riksdagsledamot Eliasson säger är det viktigt att vi politiker för denna diskussion i denna kammare och ständigt bevakar yttrandefriheten och oberoendet för public service.

Anf. 6 BENGT ELIASSON (FP):

Fru talman! Vi är naturligtvis helt eniga om den demokratiska uppbyggnaden av public service, avtalen och alla regler runt omkring. Problemet är det som faktiskt skedde och som jag inte kan beteckna som någonting annat än censur. Som demokratiministern sa i sitt första anförande är censur förbjuden i Sverige. Vi har inte haft censur sedan andra världskrigets dagar i Sverige, och det ska vi vara ohyggligt glada och stolta över. Även självcensur kan vara förödande.

SVT:s roll har varit återutsändande. Problemet är vad som händer nästa år om det förekommer politiska yttringar i ESC när vi ska producera det.

Jag ska referera vad Björn Afzelius har sagt. Jag tror inte att det sker så ofta i denna kammare. Han har sagt: Politik är inget mode. Det är ingen ball och trendig grej. För de flesta är det en livsnödvändighet.

Jag håller helt med om detta.

Ett internationellt nöjesevenemang som censureras är ingen trivialitet. Det är ingen ball och trendig grej som bara råkade ske för att det var mysgigt. Det är politik.

Några möjligen icke önskvärda och inte så trevliga burop bland publiken maskeras och görs om till den där mysypysiga lördagsunderhållningen som vi alla har förväntat oss. Det är ett nålstick i demokratin, det är det sluttande planet och det är politik som för de allra flesta är en livsnödvändighet.

Jag tackar demokratiministern för debatten.

Anf. 7 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNHKE (MP):

Fru talman! Det är av grundläggande betydelse för vår demokrati att våra medier förblir fria och skyddas från politisk påverkan. Det är därför som vi har bestämmelser i vår grundlag till skydd för yttrandefrihet och etableringsfrihet som sätter gränser för riksdagens och regeringens möjligheter att styra medierna.

SVT:s sändningstillstånd innehåller villkor om saklighet och opartiskhet, och SVT ska givetvis följa dessa villkor.

Det är dock viktigt att understryka att det alltid är SVT själva som gör den publicistiska bedömningen. SVT bestämmer helt och hållet på egen hand vad som ska sändas och hur programmen ska utformas. Först i efterhand, när programmet har sänts, kan Granskningsnämnden pröva om SVT har följt villkoren i sändningstillståndet. Som kultur- och demokratiminister ser jag det som en av mina absolut främsta uppgifter att värna public service oberoende. Därför tänker jag även fortsättningsvis avstå från att kommentera SVT:s redaktionella beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2014/15:620 om utredning om asylprövningen för hbtq-flyktingar

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Robert Hannah har frågat mig om det finns skäl att tillsätta en utredning om asylprövningen för hbtq-personer.

För den svenska regeringen är det självklart att värna principen om alla människors lika värde och säkerställa respekt för den enskilda människans frihet och värdighet. Vår syn på arbetet med att motverka diskriminering och intolerans gentemot hbtq-personer delas inte av alla. Runt om i världen ser vi exempel på hur hbtq-personers grundläggande rättigheter kränks när deras frihet och säkerhet hotas. En del av dem flyr sitt hemland.

Den lagstiftning vi har i Sverige ger ett bra skydd för asylsökande som tillhör denna kategori. Den som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning har rätt till skydd som flykting. Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden har gett ytterligare vägledning för hur hbtq-personers asylskäl ska utredas och bedömas. Med tiden har också detta kommit till uttryck i rättspraxis.

Asylsökande hbtq-personer är en särskilt utsatt grupp. Stigmatisering i hemlandet kan till exempel medföra svårigheter att framföra fullständiga

asylskäl för myndighetspersoner. Det är givetvis av stor vikt att Migrationsverkets personal har rätt kompetens för att möta personer som befinner sig i en sådan situation.

Migrationsverket har genom åren genomfört en rad insatser för att höja medarbetarnas kompetens i hbtq-frågor och säkra den rättsliga kvaliteten i asylärenden som rör hbtq-skäl. Under 2013 gjorde Migrationsverket en granskning och analys av ärenden där sexuell läggning eller könsidentitet hade åberopats.

Myndigheten konstaterade att det fanns brister i handläggningen. En särskild handläggningsordning med hbtq-specialister inrättades 2013. Arbets sättet har fallit väl ut och följs upp kontinuerligt för att förbättras och utvecklas. Samtidigt finns det förbättringsområden och behov av fortsatt fördjupad uppföljning.

Regeringen är angelägen om att Migrationsverkets utvecklings- och utbildningsarbete fortsätter. Därför innehåller regleringsbrevet för Migrationsverket 2015 ett uppdrag om rättslig kvalitet i asylärenden där hbtq-skäl åberopas. Migrationsverket granskar nu behovet av utbildningsinsatser för nya hbtq-specialister och vidareutbildning för redan verksamma specialister.

Mitt svar blir att det i nuläget inte finns skäl att tillsätta en utredning av regelverket. Jag följer dock frågan noggrant och är beredd att vid behov föreslå ytterligare åtgärder för att säkerställa en rättssäker asylprövning för hbtq-personer och ett fortsatt utvecklingsarbete på området hos Migrationsverket.

Anf. 9 ROBERT HANNAH (FP):

Fru talman och justitieministern! Förföljelse eller fruktan för förföljelse på grund av sexuell läggning, kön eller könsuttryck är redan i dag skäl för asyl. Det är justitieministern och jag överens om, och det är väldigt bra. Jag är stolt över det. Enligt Folkpartiet finns det dock anledning att tillsätta en utredning som ska undersöka hur rättstillämpningen ser ut i praktiken avseende asylsökande hbt-personer och även ge förslag på lagförändringar om sådana anses vara behövliga.

I den rapport om asylprövning av hbt-flyktingar RFSL släppte 2012 framkom att asyl beviljas i Sverige om den sexuella läggningen manifesteras i tillräcklig utsträckning för att en förföljelse risk ska föreligga. Med andra ord ska man vara tillräckligt fjollig och böig, och man ska vara tillräckligt mycket ute för att kunna få asyl. Är man inte det – till exempel anser jag mig själv inte vara det – får man inte asyl i Sverige. Jag hade inte fått det. Detta är en typ av system som bygger på en syn på hbt-personer som faktiskt är ganska förskräcklig.

En person som till exempel har dolt sin sexualitet både i hemlandet och i Sverige anses alltså inte riskera förföljelse för sin sexuella läggning – så länge hen fortsätter dölja den. Att ha ett system där man ska behöva dölja sin sexuella läggning tycker jag inte är acceptabelt. Folkpartiet anser att hbt-personer inte ska förnekas asyl för att de tvingas stanna i garderoben, och särskilt inte när själva anledningen till att de inte har kommit ut i hemlandet är de förtryckande sociala och rättsliga normer som finns.

Därför anser vi i Folkpartiet att rättstillämpningen behöver utvärderas vad gäller hbt-personers möjlighet att få asyl i Sverige. Vi anser också självklart, vilket justitieministern nämner, att man behöver stärka hbt-

kompetensen i asylprövningen. De kompetenssatsningar på Migrationsverket som justitieministern nämner är betydelsefulla. Jag är själv en del av deras utbildningsinsatser; jag har varit del av två av dem, där de har använt mig som expert.

Jag kan dock säga att jag och alla andra experter som hörs i frågan inte är tillräckliga i den här typen av utbildningsprogram när det gäller att täcka behovet av kunskap eller skapa en rättssäker rättstillämpning. Jag anser att det krävs mer arbete, och jag anser att det krävs en utredning.

Fru talman! Jag förstår faktiskt inte varför jag ens står här i dag. Jag förstår inte varför jag diskuterar frågan med justitieministern, särskilt eftersom han företräder den rödgröna regeringen. Den består av två partier som, fram till att de kom till makten i september 2014, skällde på den tidigare alliansregeringen för att vi inte tillsatte denna utredning. De har själva lovat på heder och samvete att de tänker göra det.

Jag vill citera ur socialförsäkringsutskottets behandling av migration från våren 2014, där Socialdemokraterna – det vill säga justitieminister Morgan Johanssons eget parti – lämnade en reservation med kritik mot oss i alliansregeringen och Miljöpartiet. Vi hade nämligen en överenskommelse. I reservation 4 av Socialdemokraterna i betänkandet står det:

”Frågan om hur ärenden om hbt-flyktingars skyddsskäl har påverkats av den nya instans- och processordningen i utlänningsärenden har ännu inte utretts. Detta är en brist. En särskild utvärdering av denna fråga bör därför skyndsamt initieras av regeringen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.”

Min fråga till justitieministern är alltså vad som har hänt sedan september 2014. Varför sviker ni det vallöfte ni gav till QX, Pride och RFSL och som har manifesterats i olika former av era företrädare i debatter jag har varit med i? Jag har suttit i debatter och hört miljöpartister och socialdemokrater på heder och samvete lova att de ska initiera en utredning.

Jag hade faktiskt hoppats på att få sitta som expert i utredningen, men helt plötsligt när jag kom in i riksdagen skulle ingen utredning tillsättas. Helt plötsligt behövs den inte längre, och jag undrar om justitieministern kan ge mig ett svar på frågan vad det är som har hänt.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! För att börja i rätt ände: Förföljelse på grund av könstillhörighet eller sexuell läggning är grund för asyl och har varit det i tio års tid.

Den förra regeringen tillsatte ingen utredning, men den vidtog andra åtgärder. Jag kan bara konstatera att Robert Hannahs egen regering inte gjorde det han nu efterfrågar av mig. I stället vidtog hans egen regering under den tiden andra åtgärder, som jag tycker var bra. Bland annat gjorde de utbildningsinsatsen och tillsatte de nya hbtq-specialisterna – 48 stycken.

Det denna regering har gjort efter att vi tillträdde är att vi dessutom har skrivit in i regleringsbrevet att vi har gett Migrationsverket ett särskilt uppdrag att redovisa hur den rättsliga kvaliteten i de här ärendena säkerställs. Med det menar jag att vi har börjat vidta åtgärder för att kunna förbättra just den rättsliga kvaliteten och säkerställa den. Mot den bakgrunden menar jag att en ny, stor utredning i varje fall i nuläget är obehövlig.

Jag ska inte säga att vi utesluter detta för all framtid, men jag säger att vi ska börja med att se vad de åtgärder den tidigare regeringen vidtog har haft för effekter. Vi får se om vi är nöjda med det. Skulle det visa sig att vi inte är nöjda får vi helt enkelt återkomma till riksdagen.

Det här är naturligtvis en mycket angelägen fråga. När det gäller människor som söker sig till Sverige till följd av att de förföljs på grund av sexuell läggning och har de asylskälen måste deras fall granskas och utredas på ett sätt som säkerställer en mycket hög kvalitet. Vi ska inte utvisa eller avvisa människor som riskerar den typen av förföljelse; där tror jag att vi är överens. Jag tycker dock kanske att det är lite övermaga av Robert Hannah att stå och säga att vi bör leverera det hans egen regering aldrig gjorde.

Anf. 11 ROBERT HANNAH (FP):

Fru talman! Det är svårt för mig att förstå att de två regeringspartierna har ändrat inställning i frågan.

Jag är mycket väl medveten om att alliansregeringen inte tillsatte en utredning. Men vi var fyra partier varav två partier inte ville tillsätta en utredning. Folkpartiet och Centerpartiet ville tillsätta en utredning.

Men nu har vi en regering som består av två partier, och jag vill citera vad ett par av era absolut främsta företrädare anser om en utredning, i alla fall fram till september när ni blev regeringspartier igen. Då ändrade man helt plötsligt åsikt.

Socialdemokraternas partisekreterare Carin Jämtin intervjuades av RFSL den 7 augusti 2014. Hon fick frågan: ”Anser ni att utlänningslagen ska ses över, ur ett hbtq-perspektiv?” Hon svarade då: ”Vi har drivit frågan i riksdagen att se över lagstiftningen då vi vet att den nuvarande har luckor som måste ses över. Det är alltid rimligt att lagen ses över och utvecklas. Vi tycker att det är viktigt att stärka kompetensen i HBT-frågor på berörda myndigheter för just de som sköter bedömningarna.”

Partisekreteraren anser fram till september 2014 att det finns luckor i lagen, och hon vill den 5 september 2014 att lagstiftningen ses över. Det är jättebra att det ena partiet vill göra det.

Miljöpartiets partiledare Åsa Romson var med på QX prideutfrågning i augusti 2014. Hon fick samma fråga som Carin Jämtin. Hon uttryckte då en viss ånger över att partiet inte hade fått in mer av hbtq-flyktingar i överenskommelsen om migrationspolitiken med Alliansen. Hon säger: Vår migrationspolitiska överenskommelse med Alliansen var för att hålla SD utanför och flytta fram positionen. Hon är ledsen över att hbtq-frågan inte omfattades. Vi måste prioritera frågan och ha en lagändring. Partiledaren för Miljöpartiet säger: Vi måste prioritera frågan. Vi måste ha en lagändring. Vi måste ha en utredning.

Det är alltså partisekreteraren för det ena partiet och partiledaren för det andra partiet som på heder och samvete lovar att de tänker göra något åt saken om de kommer till makten. Det är inte så att Moderaterna och Kristdemokraterna ville ha en utredning. Men här har vi en regering med två partier som båda var överens, och när man kommer till makten är man helt plötsligt inte överens längre. Har ni ändrat åsikt? Jag har svårt att förstå detta.

8 juni

Svar på
interpellationer

RFSL gjorde en undersökning bland riksdagskandidater som fick svara på frågan: Hur ser ni på möjligheten att tillsätta en hbtq-utredning för flyktingarna? 60 socialdemokrater svarade. 50 svarade ”ja” och 10 svarade ”möjligen”. Miljöpartiet hade större svarsfrekvens. 42 personer svarade på frågan, och 42 personer svarade: Ja, vi vill tillsätta en utredning.

Det är svårt att förstå vad det finns för opposition inom Socialdemokraterna eller Miljöpartiet för att inte tillsätta en utredning. Jag såg fram emot att få vara en del av en expertgrupp eller som en del av en utredning inom riksdagens eget mandat och kan över huvud taget inte fatta varför ni har ändrat åsikt i den här frågan.

Jag är själv en av de experter som Migrationsverket använder sig av för att höja sin kompetens och anser mig själv inte vara tillräcklig för att det ska bli en rättssäker tillämpning.

Jag vill ha en bättre förklaring från justitieministern på vad det är som har ändrats? Var finns oppositionen mot att tillsätta utredningen? Jag kan inte se det hos ert ledarskap, och jag kan inte se det hos era riksdagsledamöter, så jag skulle jättegärna vilja ha en förklaring.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Förklaringen är att vi först vill se hur de åtgärder vi genomför verkar. Och det vi har gjort under de åtta månader som vi har suttit i regeringsställning är bland annat att vi har gett ett uppdrag i regleringsbrevet till Migrationsverket, det vill säga att de ska redovisa till oss hur den rättsliga kvaliteten i avgörandena upprätthålls. Det är en mycket konkret åtgärd. Dessutom har vi de 48 hbtq-specialister som gått de regelbundna utbildningarna 2013 och 2014. Man överväger nu om man ska göra en ny utbildning, men det är myndigheten som ska besluta och bedöma det.

Robert Hannah förstår inte varför vi inte direkt går fram med en ny utredning. Låt mig vända på frågan. Jag antar att Robert Hannah vill ha en ny alliansregering. Jag förstår inte varför, för något som Robert Hannah då kan räkna ut är att om det blir en ny alliansregering kommer han ju aldrig att få något utredningsuppdrag. Då kommer Moderaterna och Kristdemokraterna att blockera det igen, som de gjorde, vad jag förstår, under många års tid.

Vad Robert Hannah kan hoppas på, om han vill driva denna fråga, är att vi i den rödgröna regeringen bidrar till att flytta fram positionerna, för i en alliansregering har du inte mycket att hämta när det gäller de här frågorna.

Anf. 13 ROBERT HANNAH (FP):

Fru talman! Det är i alla fall en sak som man kan vara säker på när det kommer till alliansregeringar, att vi håller våra löften och gör det vi har sagt. Är vi inte överens inom länspartierna gör vi inte saker, men är vi överens så gör vi det.

Vi kan tydligt se att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen inte håller sina löften. Ni kan inte ens hålla era löften när ni båda är överens, utan ni väljer att svika.

Kompetensen hos Migrationsverket ska öka, säger justitieministern. Det är jättebra. Lagstiftningen finns ju där, och vi politiker har sagt vad som ska gälla. Men det är svårt att se att det helt plötsligt ska uppstå någon kompetens i just den myndighet som har problemet. De normer som Migrationsverket har tagit fram är att man måste vara fjollig och leva ut det tydligt på gatorna för att kunna få asyl. Det är svårt att se att dessa normer ska vara giltiga eller gällande och att man kan ändra de personernas åsikt helt plötsligt.

Jag vill här läsa från RFSL:s rapport om en av de personer som utvisats som faktiskt var en hbt-person.

Migrationsverket hade tidigare avslagit en asylansökan från en man från Bangladesh, då man menade att hans asylberättelse inte var trovärdig – det vill säga att han inte var fjollig nog. Sedan han lyckats införskaffa handlingar från hemlandet anförde han verkställighetshinder men beviljades inte ny prövning då man ansåg att dokumentet hade lågt bevisvärde. Han lämnades åt sitt öde. Han lämnades över till polisen i Bangladesh. Han tog sig in vid indiska gränsen och blev misshandlad. Sedan dess har man inte hört något av mannen. Han utsattes alltså för tortyr för att Migrationsverket inte hade den kompetens som de borde ha haft.

Det är tydligt att en utredning behövs. Folkpartiet står fast i frågan om att vi vill tillsätta en utredning. Jag anser att Socialdemokraterna och Miljöpartiet sviker ett vallöfte genom att inte tillsätta en utredning. Jag förstår inte varför man nu bara ska göra utbildningsåtgärder, trots att Carin Jämtin och Åsa Romson tidigare sagt att det inte är tillräckligt.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi i grunden vill samma sak. Vi vill se till att människor som flyr till Sverige på grund av förföljelse på grund av sexuell läggning eller könstillhörighet ska få skydd i Sverige. Så enkelt är det.

Frågan är hur vi ser till att stärka dessa rättigheter och möjligheter. Då börjar Robert Hannah att argumentera i formfrågan och säger att vi måste tillsätta en utredning. Men vi har ju gett ett uppdrag till Migrationsverket i regleringsbrevet. Är konflikten nu om huruvida det ska vara en utredning eller ett uppdrag i regleringsbrevet?

Robert Hannahs beskrivning av praxis stämmer inte. Det är en vrånbild av praxis. Det kan finnas en lång rad skäl till att en persons asylberättelse inte är trovärdig. Robert Hannah drar väldigt långtgående slutsatser utifrån bara en utsaga från Migrationsverket.

Min uppfattning är att vi ska fortsätta på den väg som vi har slagit in på. I lagen är det tydligt att förföljelse på grund av könstillhörighet eller sexuell läggning är grund för asyl, och har varit det länge.

Vi stärker upp Migrationsverkets hbtq-specialister med de regelbundna utbildningarna. Det finns dessutom ett uppdrag till Migrationsverket i regleringsbrevet. Om det sedan skulle visa sig att det inte är tillräckligt eller att det finns problem som vi måste ta ställning till är vi naturligtvis beredda att gå vidare.

Jag kan bara konstatera att den öppenheten kommer Robert Hannah aldrig någonsin att hitta i en alliansregering, utan där kommer moderater och kristdemokrater att hela tiden sitta och blockera.

Jag skulle nog hellre se att vi samarbetar i den här frågan, i stället för att stå här och träta om någonting som vi i grunden är överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:639 om problem kopplade till hitresta tiggare

Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Markus Wiechel har frågat mig om jag har gjort ställnings- tagandet att det hitresta tiggeriet är ett problem för Sverige och om jag avser att arbeta för att färre tiggande EU-medborgare ska söka sig till vårt land. Vidare har Markus Wiechel frågat mig vad jag har gjort och vad jag avser att göra för att öka möjligheten att komma åt den kriminella verksamhet som är kopplad till tiggeriet och öka tryggheten för personer som känner sig utsatta som följd av detta. Slutligen har Markus Wiechel frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra situationen för tiggarna.

Inledningsvis vill jag säga att regeringen naturligtvis är bekymrad över att människor som kommer från svår fattigdom i sina hemländer vistas tillfälligt i Sverige under ovärdiga förhållanden. Det är viktigt att det tillfälliga stödet till dessa människor utformas på ett ändamålsenligt sätt.

Regeringen utsåg i januari i år en nationell samordnare för arbetet med utsatta EES-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige. Samordnaren har bland annat i uppdrag att stödja det arbete som utförs av myndigheter, kommuner, landsting och organisationer som möter utsatta EES-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige och som inte har uppehållsrätt. Uppdraget syftar också till att främja erfarenhetsutbyte och samverkan mellan berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 1 februari 2016.

Det är naturligtvis oacceptabelt att människor som är utsatta, inte minst på grund av fattigdom och diskriminering, blir utnyttjade eller utsatta för brott i Sverige när de försöker skaffa möjlighet till försörjning.

Den som utnyttjar någons utsatta belägenhet och rekryterar eller transporterar en person i syfte att han eller hon ska exploateras för tiggeri gör sig skyldig till människohandel. Den som under andra omständigheter med våld eller hot förmår någon att tigga eller att överlämna pengar kan göra sig skyldig till exempelvis olaga tvång eller utpressning.

Det bör understrykas att tiggeri inte är förbjudet i Sverige. Att förbjuda tiggeri löser inte heller de utsattas situation. Det är inte heller förbjudet att tillsammans med andra ordna en resa för att tigga eller försöka lösa sin försörjning.

Polisen arbetar just nu med att ta fram en lägesbild. Denna kommer bland annat att analysera indikationer på människohandel, förekomsten av brottslighet kopplad till de hitresta personerna samt deras utsatthet för brott. Lägesbilden kommer att färdigställas under hösten 2015. Jag vill inte föregripa resultatet av denna kartläggning.

Vidare har 2014 års människohandelsutredning i uppdrag att utvärdera tillämpningen av bestämmelsen om människohandelsbrott och granska hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder och i övrigt arbetar med ärenden om människohandel. Syftet är att säkerställa ett starkt straffrättsligt

skydd mot människohandel, bland annat genom effektivare utredningar och ökad lagföring. Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016.

Angående frågan om regeringens arbete med de utsatta EES-medborgarnas situation i hemländerna kan jag nämna att ett samarbetsavtal på det sociala området håller på att tas fram mellan de sociala departementen i Sverige och Rumänien.

Sammanfattningsvis pågår det viktigt arbete i denna fråga. Jag kommer att fortsätta att följa utvecklingen noga.

Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för interpellationssvaret även om jag fortfarande söker efter svar på om han avser att jobba för att minska antalet hitresta tiggare. Det får ministern gärna återkomma till under denna debatt.

Det är uppenbart att jag ser det omfattande tiggeriet i Sverige som ett enormt problem. Därför hade jag hoppats att ministern skulle komma med lite andra lösningar. Jag kan tycka att frågeställningen om varför dessa människor kommer hit borde vara central om man vill få en lösning på enskilda människors misär men också för att få ett stopp på kriminell verksamhet som är kopplad till denna företeelse.

Ministerns svar på denna fråga är precis som många andras ganska enkelt: Dessa människor ser enligt honom inget annat val och vill söka ett bättre liv.

Visst, men problemet med det resonemanget är dock fortfarande: Varför kommer de just till Sverige? Bör det inte vara i hemländerna som man försöker arbeta för att lösa problem med utanförskap eller fattigdom i stället för i förhållandevis avlägsna länder som Sverige?

Ministern säger i interpellationssvaret: ”Det är viktigt att det tillfälliga stödet till dessa människor utformas på ett ändamålsenligt sätt.” Problemet är bara att det stöd som finns i dag snarare permanentar detta problem. Det är nämligen lönsamheten i denna verksamhet som gör att kriminella ligor utnyttjar människor. Det är även lönsamheten som gör att vissa människor självmant väljer att på egen hand komma hit och tigga. Något annat skäl finns inte, och det förstår vem som helst.

Hur ska en grupp som anses vara utsatt bli hjälpt av att ett antal personer från samma grupp åker till ett av Europas nordligaste länder där myndigheterna till och med underlättar för dem att fortsätta sitt utanförskap? Det är nämligen det man gör. Man befäster deras utsatthet, och jag menar att det inte är att hjälpa människor utan snarare tvärtom.

Min åsikt delas dessutom av internationella representanter som förfäras över den svenska hållningen i denna fråga. Något som är ganska ovanligt är att de till och med har gått ut offentligt med denna kritik.

EU har satsat miljarder på att hjälpa Rumäniens romer, och i Rumänien finns ett flertal projekt för att integrera dessa människor i samhället.

Det är illa nog att dessa projekt indirekt motarbetas av den svenska regeringen, men man skyller dessutom på bland annat Rumäniens regering. I stället för att hävda att de inte gör något och hela tiden skylla romers utsatthet på rumänsk passivitet skulle det kanske vara läge för regeringen att hjälpa Rumänien genom bland annat ett tiggeriförbud.

Rumäniens ambassadör har exempelvis tydligt visat vad som krävs för att de ska klara av att integrera dessa människor i Rumänien. Arbetslösheten är på flera håll i Rumänien inte så hög, och romer kvoterats till och med

in i vissa arbeten. Ambassadören har tydligt deklarerat att de tar sitt ansvar men att de naturligtvis inte kan ta ansvar för människor som befinner sig i Sverige. Det är fullt förståeligt, kan jag tycka.

Jag föreslår därför att regeringen för en gångs skull gör något som har ett brett folkligt stöd i Sverige: Förbjud det organiserade och hitresta tiggeriet. Det har man gjort med gott resultat i en rad andra länder. Det skulle inte minst underlätta för integrationen i Rumänien.

Fru talman! Jag gläds åt att ministern tycks ha en tydlig ambition, även om han, som jag så länge talat om, inte riktigt tar tag i grundproblemet. Lönsamheten i denna verksamhet måste bort.

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ödets lotter faller olika, Markus Wiechel. Du och jag har haft turen att födas i ett land som i decennier har präglats av en socialdemokratisk välfärdspolitik. Den pressade ned fattigdomen och lyfte Sverige från att vara ett av Europas fattigaste länder till att bli ett av Europas rikaste länder. Eftersom färre och färre människor i Sverige behövde tigga kunde vi avskaffa lagen om lösdriveri 1964. Det är den stora berättelsen om Sverige: socialdemokratins och arbetarrörelsens kamp mot fattigdomen.

Jämlikhetstanken är så stark att inte ens åtta år med borgerlig regering och ökade klyftor och massarbetslöshet har kunnat ändra på det i grunden. Vi är fortfarande ett av de allra mest jämlika länderna i världen.

De människor Markus Wiechel ser på gatorna, med sina pappmuggar, har inte haft samma tur som du och jag, tvärtom. De har vuxit upp i ett land som först präglades av kommunismens förtryck i decennier och som sedan, under de senaste 25 åren, har präglats av kapitalistiskt kaos. Dessutom hör dessa människor till en minoritet, romerna, som i årtionden, kanske århundraden, har varit diskriminerade och förföljda.

Markus Wiechel frågar mig varför de kommer hit. Svaret är just detta. Det är en kombination av att Sverige har en hög levnadsnivå och är ett av världens bästa länder att leva i, vilket de flesta människor i världen vet, och att dessa människor lever i yttersta armod i Rumänien, Bulgarien och Ungern. Varken Markus Wiechel eller jag skulle vilja tillbringa särskilt lång tid där.

Sådan är situationen. Då ska ingången inte vara, som den tenderar att vara i interpellationen, att spinna vidare på föraktet. I sin interpellation utmålar Markus Wiechel dessa människor som smutsiga och obehagliga och hånar dem som säger att vi måste ha förståelse för dessa människors situation. Det står att vi inte ska prata så mycket om hur de har det i Rumänien.

Hos Sverigedemokraterna finns en kombination av ett generellt förakt för utlänningar – ni är främlingsfientliga och tycker illa om dem som inte är från Sverige – och ett förakt mot fattigdom. Den attityden är grunden till interpellationen.

Det är klart att tiggeriet är ett problem eftersom fattigdomen är ett problem. Det måste vi försöka göra något åt, och det är precis det vi gör.

Det är inte alls som Markus Wiechel säger att vi motarbetar den rumänska regeringen, tvärtom. Så sent som i fredags var min kollega Åsa Regnér i Rumänien och skrev under ett samarbetsavtal om sociala frågor.

Det fokuserar på fattigdomsfrågor generellt och på barnens situation speciellt.

Det är där vi måste jobba. Det är roten till själva det problem som vi måste försöka angripa.

Sedan har vi en diskussion här i Sverige om straffrätten och att vi måste täppa till eventuella luckor i lagstiftningen för dem som utnyttjar tiggare som kommer hit. Men det är en annan sak. Roten till problemen finns i Rumänien, Bulgarien och Ungern, och det är där vi ska arbeta.

Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Både Morgan Johansson och jag är lyckligt lottade, för vi är födda här.

Problemet är att Morgan Johansson fortfarande inte tycks inse det orimliga i att vi låter en verksamhet som göder utanförskap, misär och fattigdom fortsätta. För det är det vi gör när vi tillåter den lönsamhet som jag talade om tidigare.

Den omfattande kriminella verksamhet som jag har talat om består av allt från mindre hot på gatan till en brutal och hänsynslös människohandel med redan utsatta människor. Det handlar dessutom om en samvetslös häleriverksamhet. Det är på allvar ett växande problem i Sverige.

Visst är det bra om polisen jagar dessa ligor med de regler och lagar vi har i dag, men dagens polisiära resurser räcker inte. Det är en annan fråga man skulle kunna ta tag i.

På tal om kriminella ligor kan jag inte låta bli att konstatera att det är ytterst sorgligt att man inte förrän nu bryr sig om det som vi Sverigedemokrater så länge har talat om. Långt efter förra årets valrörelse kan man äntligen erkänna att det finns ett organiserat tiggeri. Regeringen erkänner fenomenet, och Moderaterna har till och med gått så långt att de har tagit delar av vår politik rakt av. Det gläds jag naturligtvis åt.

Bara för några dagar sedan kunde vi läsa hur 75 procent av Malmös prostituerade var hitresta EU-medborgare. Och för inte särskilt länge sedan kunde vi i *Kalla Fakta* se hur handikappade människor utnyttjades på ett hänsynslöst sätt. De tvingades tigga och ge sina slantar till den person som så att säga ägde dem. Samma program visade hur samma bussar som kört upp människor till Sverige tog med sig cyklar, säkerligen stulna, tillbaka ned till Bulgarien eller Rumänien.

I ministerns interpellationssvar hörde jag faktiskt ingenting som specifikt pekar på att regeringen avser att bekämpa de omfattande stölder som sker genom dessa ligor. *Kalla fakta* är nämligen inte de enda som har lyft upp detta problem, utan så sent som i går gick SVT ut och visade att polisen har kartlagt 1 500 personer som ingår i organiserade stöldligor. Ett större antal personer i denna granskning kommer inte helt oväntat från Rumänien och Bulgarien.

Fru talman! Det tiggeri jag talar om innebär en ond cirkel på många sätt. Tiggarna får det inte bättre för att man permanentar deras verksamhet i hopp om att de på något mirakulöst sätt ska få ett jobberbjudande. För det händer inte.

På sina håll har hitresta tiggare faktiskt fått jobb, men knappast för att myndigheterna har underlättat för dem att tigga på våra gator. Det handlar om svartjobb och i ett fåtal fall om enklare kommunala jobb. Det är jobb

som flertalet ungdomar säkerligen hade velat ha för att få en fot in på arbetsmarknaden, eller för den delen långtidsarbetslösa som i dag har det tufft att få sysselsättning.

I min egen hemkommun Norrköping kunde ledande politiker enkelt avsätta en kvarts miljon för ett extra härbärke samtidigt som man spar in på viktiga träffpunkter för äldre. I min hemregion avsätter man en halv miljon för dessa, men vårdköerna består.

Försäljningen av Situation Stockholm har minskat med 16 procent sedan de fick konkurrens av den romska tiggartidningen Sofia Z. Och då hade Situation Stockholm redan stora problem. Härbärgen blir fulla om nätterna som en följd av flödet, och EU-medborgare och hemlösa vittnar om att det råder konflikter.

Fru talman! Hur kan detta vara försvarbart, och hur kan ministern tro att denna ojusta fördelning skulle minska de negativa attityder som finns mot romer?

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det som Markus Wiechel ägnar sig åt är djupt falskt. Han bryr sig egentligen inte om dessa människor. Han försöker ge intryck av att han gör det, men han vill använda dem för att göra en politisk poäng. Han påstår att han har något slags känsla för dem när det i själva verket bara handlar om att använda dem för att flytta fram sina politiska positioner.

Om man frågar Markus Wiechels partivänner i andra länder hur de ser på romerna upptäcker man, om man tar ett land som Ungern, att det är hans kamrater där som mest ägnar sig åt att jaga, håna och förakta romerna. Så är det. Det är en del av en europeisk politisk linje som Sverigedemokraterna och andra högerextrema partier står för.

Både jag och Markus Wiechel är lyckligt lottade som bor i ett land som präglas av socialdemokratisk välfärdspolitik. När han frågar mig varför de kommer hit är svaret att vi är ett av världens mest jämlika och rika länder. Dessa människor tillhör en av Europas fattigaste grupper.

Hur angriper man detta? Jo, det gör man framför allt genom att försöka rikta in sig på fattigdomen i sig och se till att diskrimineringen minskar och att det finns bra arbetsmöjligheter och framtidsutsikter för dessa människor i Rumänien, Bulgarien och Ungern.

Jag tror egentligen inte att det ska till så förfärligt mycket för att göra detta, utan det handlar i stor utsträckning om politisk vilja i de länder vi talar om. Men det handlar också om kunskap och vad exakt man ska göra för att inkludera så många som möjligt i samhället. Den kunskapen kan vi bidra med, och det gör vi också genom bland annat det avtal som jag hänvisade till i mitt förra inlägg.

Sedan måste vi vara beredda att agera när vi ser situationen på marken i Sverige. Markus Wiechel tar upp frågeställningen om kriminalitet, men ibland blandar man ihop begreppen. Vad betyder det egentligen att kriminalisera organiserandet av tiggeri? Att till exempel hyra en bil eller buss i Rumänien och sedan åka upp hit är en form av organisering. Det är en sak, och den kan vi inte kriminalisera.

Däremot är det möjligt att kriminalisera exploateringen och utnyttjandet av de människor som tigger. Den nationella samordnaren har pekat på

att det finns en lucka i lagstiftningen där. Om någon till exempel organiserar bussresor till Sverige och man får kliva på en buss och åka hit behöver man inte betala något vid det tillfället, utan det första man får göra när man kommer fram är att börja tigga till den skuld som man har satt sig i. Det är inget självkostnadspris för den, utan där gör entreprenören en vinst.

När det gäller situationen där man gör vinst på att andra människor tigger finns det förmodligen en lucka i lagstiftningen. Den är jag beredd att täppa till.

Den andra del där jag är beredd att göra något och där vi måste göra något är bosättningsplatserna. Det är en sak att tillåta tiggeri. Markus Wiechel vill förbjuda tiggeri, för han tror att man då kan komma till rätta med fattigdomen. Så enkelt är det inte; det kan man aldrig klara. Det är en sak att tillåta tiggeriet i sig, men vi kan inte tillåta att det växer upp en massa illegala bosättningar överallt. Där har vi en problematik när det gäller den privata marken. Det är väldigt krångligt för en privat markägare att hävda sin rätt när andra människor bosätter sig där. Det måste vi också rätta till.

Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Naturligtvis bryr jag mig om dessa människor. Naturligtvis vill jag inte bli sammankopplad med diverse europeiska partier som har en fruktansvärd människosyn. Det tror jag att även ministern förstår.

Vi får ofta höra att vi har ett ansvar för både det ena och det andra. Det är ett begrepp som används lättvindigt för att motivera olika fördelningar av resurser. På senare tid har det använts mycket för att motivera en osjyst fördelning av resurser från våra egna medborgare till personer som egentligen inte alls är vårt ansvar. Vårt ansvar är gentemot våra medborgare samt gentemot de avtal vi har skrivit under.

Visst har vi fri rörlighet i Europa, men vad står det egentligen i Schengenfördraget? Där står att alla EU-länder omfattas av reglerna om fri rörlighet. Den fria rörligheten innebär att EU-medborgare, utan några särskilda formaliteter, har rätt att resa till och vistas i ett annat medlemsland i tre månader. EU-medborgare har rätt att stanna längre tid än tre månader i ett annat EU-land om hon eller han är där för att arbeta eller driva eget företag, studera eller leva som pensionär.

EU-medborgare har också rätt att stanna längre tid än tre månader om hon eller han på annat sätt är självförsörjande. Om en EU-medborgare ska vistas längre tid än tre månader i ett annat EU-land kan värdlandet kräva att personen registrerar sig hos landets myndigheter. Personen kan också behöva styrka att hon eller han har tillräckliga medel för att försörja sig. Om personen inte uppfyller kraven kan de nationella myndigheterna kräva att personen flyttar.

Det handlar alltså om att EU-medborgare får resa till och vistas i ett annat medlemsland, men bara om hon eller han är självförsörjande. Annars ska personen lämna medlemslandet.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Den sista frågan är prövad en gång av Justitieombudsmannen, som för ett antal år sedan kom fram till att en sådan tolkning kan man inte göra. Man kan inte med stöd av EU-rätten avvisa de människor som kommer hit; det har Justitieombudsmannen alltså uttalat.

Markus Wiechel säger att han visst bryr sig om de här människorna i grunden och att han känner för dem. Sedan säger han att han inte vill bli ihopkopplad med Jobbik och alla de här andra högerextrema partierna i Europa, som hans partivänner i och för sig gärna samarbetar med på den europeiska nivån. Det vill han inte, för han vet mycket väl att de engagerar sig mycket hårt i sina länder just för att sätta åt romerna och jaga, förfölja och diskriminera dem på alla möjliga sätt.

Om nu Markus Wiechel bryr sig om de människor som kommer hit – varför utmålar han dem då systematiskt som smutsiga, obehagliga och tjuvaktiga? Varför ställer han dem hela tiden mot andra satsningar i sjukvården eller äldreomsorgen? Varför gör han på det sättet? Jo, därför att det är så partier av Markus Wiechels sverigedemokraters karaktär agerar. Det är så de gör hela tiden. De ställer svaga grupper mot varandra, och de utmålar en minoritet som ett stort hot. Så har ni jobbat i alla tider så fort ni har fått tillfälle, och så gör ni nu här också.

Vi måste självfallet vidta åtgärder. Vi måste förstärka samarbetet med de länder det handlar om. Jag tycker inte heller att det är acceptabelt att vi har länder där stora minoriteter drivs ut i väst för att tvingas tigga på gatorna. Det är inte acceptabelt. Situationen måste förbättras på plats.

Vi måste också hantera situationen här hemma, bland annat när det gäller lagstiftningen som handlar om att människor riskerar att utnyttjas och exploateras. Men vi får aldrig i detta tappa vår humanitet. Den är grunden för allting vi gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:651 om samarbete med Finland och Natomedlemskap som option

Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Hans Wallmark har frågat mig om jag ser några långsiktiga utmaningar för svensk del med ett fortsatt fördjupat militärt samarbete med Finland, då Finland understryker att Natomedlemskap är en option.

Vi lever i en mer osäker tid, och vi har ökade spänningar i vårt närområde. Vi är alla överens om att den ryska aggressionen mot Ukraina och ett ryskt utmanande agerande i Östersjöområdet har försämrat den säkerhetspolitiska situationen i Europa och i vårt närområde.

Det finns ett stort värde i att allvarliga frågor kring fred och säkerhet hanteras med varsamhet och med bred uppslutning i riksdagen. Därför var det en positiv signal, också till omvärlden, när fem riksdagspartier, representerande över 70 procent av väljarna, nyligen enades om inriktningen för den framtida försvarspolitik. En del av överenskommelsen var en expertstudie kring olika samarbetsmöjligheter på det säkerhetspolitiska området. Beredning pågår i Regeringskansliet för att, i samråd med partierna som står bakom överenskommelsen, kunna tillsätta en expert inom kort. Enligt överenskommelsen ska uppdraget pågå under ett år.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder. Sverige är inte med i någon militär allians.

Sammanhållningen i EU är viktig för att kunna möta de ökade spänningarna i vårt närområde. En modern svensk säkerhetspolitik byggs på samarbete i EU och på ökat samarbete med flera partner på bred front: inom Norden, Östersjöområdet, OSSE och FN. Vi fördjupar nu samarbetet med Finland, där vi skapar optioner för att agera tillsammans i händelse av kris. Regeringen vill också fördjupa samarbetet med Nato, till exempel inom det så kallade Enhanced Opportunities Programme (EOP), vad gäller övningssamarbeten och med värdlandsstödsavtalet. Alla dessa samarbeten bygger på folkrättens principer. Som ett exempel kan nämnas att Sverige under våren återigen har deltagit i övningsserien Baltic Regional Training Event som partner till Nato.

I enlighet med inriktningspropositionen från Försvarsberedningen avser regeringen att utveckla samarbetet inom ramen för Sverige–Finland, Norden, Baltikum, Natos partnerskap, EU, FN och den transatlantiska länken. Vi kommer att utveckla den samarbetslinje som Sverige valt i förhållande till andra länder och organisationer.

Avseende det svensk-finska försvarssamarbetet har våra försvarsmakter identifierat ett stort antal fördjupningsprojekt i den gemensamma rapport som presenterades tidigare i år. Det bilaterala samarbetet med Finland tar därmed viktiga steg framåt. Genom ett fördjupat försvarssamarbete bidrar vi till säkerhet och stabilitet i vårt närområde både i närtid och på längre sikt.

Det finsk-svenska försvarssamarbetet är omfattande och högt prioriterat av regeringen. I februari offentliggjorde vi en process som pågått sedan 2009, det vill säga även under den förra regeringen. Målsättningen med denna process har varit att det bilaterala samarbetet även ska omfatta operativ planering och förberedelser för gemensamt agerande i olika scenarier. Sådan planering och sådana förberedelser ska vara komplement till, men skilda från, respektive lands nationella planering. Samarbetet innebär en möjlighet till gemensamt agerande, men inte några utfästelser.

Det är en självklarhet att Sverige respekterar andra länders säkerhetspolitiska vägval, på samma sätt som våra samarbetspartner respekterar vårt.

Anf. 23 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Precis som noterats har det under ett antal år pågått en fördjupad samverkan och ett fördjupat samarbete mellan Sverige och Finland. Det har på olika sätt manifesterats när den nya finska regeringen har etablerats och i närtid gjort flera viktiga besök i Sverige. I dag är statsminister Juha Sipilä här, utrikesminister Timo Soini var här för några dagar sedan och försvarsministern tog själv emot sin kollega Jussi Niinistö i fredags.

Jag måste också gratulera försvarsministern. Jag har följt finska medier, och det verkar som om medierna är mer förtjusta i hur mötet med försvarsministern lades upp än i hur utrikesministern lyckades lägga upp sitt möte. Där är alltså försvarsministern att gratulera.

Jag tror att det är viktigt att vi ser likheterna mellan Sverige och Finland. Jag tror också att det är bra att vi fortsätter att fördjupa samarbetet. Precis som noterats har vi inte kommit så långt att vi kan se att vi kommer att ha gemensam planering. Försvarsminister Peter Hultqvist har dock själv, fru talman, öppnat för att man kan utnyttja varandras hamnar. Det

kan handla om att utnyttja varandras flygbaser, och man skulle till och med kunna ha en marin styrka. För egen del ser jag också längre fram att man kanske skulle kunna dela på både flygplan och marina styrkor på det sättet. Det tycker jag i grunden är bra.

Då kommer nästa steg. Det finns nämligen en likhet och en skillnad mellan Sverige och Finland. Likheten är att båda länderna har regeringar som deklarerar alliansfriheten eller allianslösheten, om man så vill säga. Skillnaden mellan Finland och Sverige är att den finska regeringen ser medlemskap som en option.

Jag ska be att få citera ur den finska regeringsförklaringen: ”Regeringen kommer att stärka ett omfattande transatlantiskt samarbete, både bilateralt och genom EU. Finland ska bevara sitt nationella handlingsutrymme i sina utrikes- och säkerhetspolitiska lösningar. Finland tillhör ingen militär allians, men bedriver ett praktiskt partnerskap med Nato och bevarar möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato.”

Jag tycker att det är oerhört kloka ord, och i mångt och mycket delar även Sverige denna syn. Det handlar om att skapa samarbete med andra bilateralt och genom EU men också genom Nato och de partnerskap som erbjuds.

Skillnaden mellan Sverige och Finland är som sagt att den finska regeringen betonar allianslösheten men ser Natomedlemskapet som en option. Då är den grundläggande frågan, som jag tycker att försvarsministern undviker att besvara, vad som skulle inträffa om Finland använder sig av den option som de pekar på.

Vad händer om Finland skulle aktivera den optionen när vi har fördjupat samarbetet – vilket både försvarsministern och jag tycker är önskvärt – och börjar dela och samverka med hamnar och flygbaser och kanske delar marina styrkor och flygplan? Det kan inte uteslutas att den möjligheten finns, inte ens under den här mandatperioden under vilken den finska regeringen sitter.

Fru talman! Jag måste fråga Peter Hultqvist om han tycker att det är ens seriöst eller trovärdigt att tänka sig ett Östersjöområde där alla länder runt Östersjön – Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland och Danmark – med något undantag skulle vara medlemmar i Nato. Undantagen i Östersjöområdet skulle vara två: Sverige och Ryssland.

Därför är den grundläggande frågan vilka implikationer det får att Finland ser sig som allianslöst men ändå ser Natomedlemskapet som option. Det är en intressant fråga. Jag önskar ett svar från försvarsministern.

Anf. 24 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill ha mötet med den finska försvarsministern i fredags som utgångspunkt. Det var ett utomordentligt möte där vi båda konstaterade att de intentioner som vi var överens om med den tidigare finska regeringen ska fortsätta fullföljas. Den karta för framtiden som vi har fastslagit tidigare ligger fast. Den innehåller allt när det gäller tjänstemannaombyte på departementen som börjar inom kort, säker kommunikation, användande av flygbaser och hamnar, deltagande i varandras övningar, gemensam marin styrka som är delbar, cross-border training, gemensam sjö- och luftlägesbild – som är ett Nordefcoprojekt – och planering för scenarier bortom fredstida förhållanden.

Det sista är mycket viktigt. Det är alltså ett arbete som kommer att fortgå och pågå. Hela kartbilden som vi var överens om ligger fast. För att undvika eventuella spekulationer om hur det egentligen ser ut är det viktigt att få det sagt.

Vi har från vår sida varit tydliga med utformningen av förutsättningarna för vår utredning som nu ska genomföras. Wallmark själv har varit delaktig i arbetet med förutsättningarna. I utredningen ska samtliga samarbeten värderas. Men vi har konstaterat att den militära alliansfriheten inte ska värderas, utifrån att vi inte ska skapa en spekulativ situation om var Sverige står säkerhetspolitiskt eller om att vi är på väg att ändra vår grundläggande syn på det.

Jag brukar få frågor som bygger på vad som händer utifall att någon gör något. Vad händer om Sverige hamnar i krig? Vad händer om Sverige blir anfallet på det ena eller andra sättet? Hur länge kan vi försvara oss? Vad gör vi då? Vad gör vi om Finland går med i Nato? Vad händer i de här sammanhangen? Allt detta blir en spekulativ diskussion med antaganden, motantaganden, förhållningssätt och positioneringar som handlar om en verklighet som nästan sträcker sig bortom de fantasier man kan prestera i olika sammanhang.

Jag konstaterar bara att Finland har den skrivningen i sin regeringsförklaring. Och vi har vår skrivning i vår regeringsförklaring. I resonemangen med den finske försvarsministern uppfattar jag inte att det som vi har skrivit i våra respektive regeringsförklaringar utgör några som helst hinder för att fortsätta fördjupa det svensk-finska försvarssamarbetet.

Vi kommer att följa deras utredningsarbete och resultaten av det noggrant. Och de kommer självklart att följa vårt utredningsarbete och resultaten av det. Men jag tänker inte ge mig in i en diskussion där vi spekulerar om framtiden. På både den svenska och finska sidan kommer vi nog att resonera om olika steg som vi tar – små och eventuellt längre – för att koordinera våra styrkor.

Jag kan påminna Wallmark om att den militära alliansfriheten har ett relativt stort och brett stöd i den finska opinionen. Det är en faktor som bör läggas till i sammanhanget. Men eftersom jag inte vill spekulera tänker jag inte göra någon djupare analys av det. Jag konstaterar bara att det också är en realitet som man får ta hänsyn till. Ett par av partierna i den finska regeringen har också uttalat sig för en fortsatt alliansfrihet. Man ska komma ihåg dessa fakta.

Anf. 25 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Vi kan glädja oss åt att vi har en försvarsminister som undviker spekulationer. Det är välkommet på alla sätt och vis.

När det gäller samarbetet tror jag ändå att man måste fundera på vad nästa steg kan vara, på vad som kan hända. Det är bra att vi fördjupar och förbättrar samarbetet. Som jag har sagt är det egentligen bara en fortsättning på en linje som den nuvarande regeringen förvaltar från alliansregeringen. I grunden är allt detta bra.

Det är också bra att försvarsministern hade lyckade samtal med sin kollega Jussi Niinistö i fredags. Med tanke på att försvarsministern hade en presskonferens, till skillnad från sin utrikesministerkollega, kunde vi också följa vad som hände via medierapporteringen. Det verkar, som försvarsministern säger, ha varit ett bra möte.

Fru talman! Det är ingen hemlighet att försvarsministern och under-
teknad tycker helt olika i en central fråga, nämligen den om värdet av ett
svenskt Natomedlemskap. Därför tror jag också, precis som försvars-
ministern säger, att vi måste resonera oss fram under kommande år. Vi står
inför viktiga och väsentliga försvars- och säkerhetspolitiska vägval. Därför
är jag glad över att vi, trots olikheterna mellan partierna, har kunnat hitta
en form för en fortsatt utredning, som vi kom överens om i försvarsupp-
gårelsen. Den innehåller, som försvarsministern understryker, att man ska
titta på för- och nackdelar inklusive medlemskap. Där nämns också flera
organisationer. Och Nato är en av dem.

Jag hoppas att den typen av utredning kan medverka till en fakta- och
kunskapsbaserad diskussion, vilket jag tror att Sverige verkligen behöver.

Fru talman! Jag vill ändå understryka den fundamentala skillnaden
mellan den svenska och den finländska regeringen. Likheten är att båda
betonar allianslösheten, men skillnaden är att Finland understryker att de
ser Natomedlemskap som en option.

För egen del ser jag tre kriterier för en kommande svensk Natoanslut-
ning. Det första är att det måste finnas en folklig opinion för det. Det andra
är att det måste finnas en majoritet i Sveriges riksdag för det. Och det tredje
är att jag gärna ser en koordinering med Finland.

I den svenska opinionen ökar stödet för ett svenskt Natomedlemskap
gradvis. Jag tror att de flesta mätningar nu indikerar att ungefär en tredje-
del är för, att en tredjedel är emot och att en tredjedel inte har tagit ställ-
ning. I Sveriges riksdag finns det för närvarande bara två partier som är
uttalat för medlemskap. Det är naturligtvis Moderaterna, och det är Folk-
partiet.

Nu ser vi också rörelser i den finska debatten. Jussi Niniistö, den finska
försvarsministern, sa vid sin pressträff i Stockholm i fredags att man ser
lite mer pragmatiskt på den här frågan i Finland och att det finns en annan
diskussionskultur. Jag tror att den svenska regeringen inte ska underskatta
just den finska pragmatismen. Därför vill jag upprepa frågan. Det är bra
att vi fördjupar, det är bra att vi förstärker och det är bra att Sverige och
Finland vävs samman. Men kan försvarsministern, om den finska rege-
ringen skulle använda sin option, se ett Östersjöområde där Nato består av
medlemsstater som Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland
och Danmark men där de enda som står utanför är Sverige och Ryssland?

Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Nu håller Wallmark återigen på och riggar någon sorts
kartbild eller spelplan som jag skulle förhålla mig till i någon mental vari-
ant och därmed svara på frågan, utifrån en position som han har tyckt var
lämplig. Jag tänker inte gå in i den lådan. Allt det här förutsätter ett visst
händelseförlopp. Wallmark önsketänker om sin framtida plan för hur det
ska se ut. Det är inte alls säkert att den faller in.

Jag förhåller mig till det på det pragmatiska sättet att man får ta ställ-
ning till olika saker i den konkreta ordning man har. Den situation som
Wallmark tar upp kanske ser ut på ett helt annat sätt i ett framtida läge.
Pragmatism i det här fallet är att göra saker och ting i realiteten. Det är
därför som vi har programmet med Finland och med Natos partnerskap.
Vi vill också göra någonting av Enhanced Opportunities Programme som
vi nu tillhör.

Vi har mer velat ägna oss åt hur de konkreta samarbetena ska se ut, exempelvis på övningsidan. Vi vill arrangera och genomföra övningar och se dem i ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

En skillnad är kanske att vi vill ägna oss mer åt det hantverksmässiga medan Wallmark ägnar sig åt någon sorts framtid och den principfråga som han anser är avgörande i det här sammanhanget. Det kan man naturligtvis ha respekt för.

Man kan vrida och vända på det här på olika sätt. Den linje som vi har valt bygger på det ställningstagande som gjordes 1994 i och med att vi gick med i Partnerskap för fred, vilket senare utvecklades till Partnerskapet för Nato och som i dag utvecklas inom ramen för EOP.

Den öppning som finns i Nato inom ramen för EOP för att se att samarbete med olika länder kan se ut på olika sätt utifrån de behov och förutsättningar som finns och den säkerhetspolitiska situationen är någonting som på ett pragmatiskt sätt är väldigt intressant att ta fasta på, förhålla sig till och försöka bidra till. Hur det skulle kunna se ut är något som partierna i Sveriges riksdag inte ägnar särskilt mycket kraft till att diskutera. Men det kräver en pragmatisk och realistisk diskussion i vardagen och inte bara att satsa allt i potten på ett ja eller nej till ett medlemskap.

Jag vill också peka på att det nu pågår ett arbete med värdlandsstödsavtalet som vi räknar med kommer att läggas fram för Sveriges riksdag 2016. Det är många olika lagstiftningar som man då ska ta ställning till för att underlätta det hela. Vad som blir av ett värdlandsstödsavtal bygger också på vad Sverige vill i praktiken. Ingenting kommer att ske med mindre än att en svensk regering eller en svensk riksdag står bakom det.

Mitt resonemang i dag och i andra sammanhang följer en konsekvent linje utifrån det som vi var överens om i Förvarsberedningen. Vi i regeringen agerar utifrån en stark parlamentarisk bas som nu kommer att bekräftas i inriktningspropositionen. Jag hoppas att den basen består den 16 juni när vi ska votera om den. Jag har inga indikationer på något annat.

Anf. 27 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! När det gäller Peter Hultqvists hantverksmässighet och det som han beskriver om samverkan mellan Sverige och Finland kan jag som Moderaternas försvarspolitiska talesperson inte säga annat än att jag uppskattar det som han har gjort. Där finns det inga skillnader, och det har nog varit en av de grundläggande faktorerna bakom att vi har kunnat sluta en bred försvarsuppgörelse mellan fem partier. Den delen uppskattar jag, och från min sida får han mer än gärna beröm för det.

Peter Hultqvists problem är ju att det snarast är miljöpartister som uttrycker kritik mot bland annat Natoövningar och värdlandsstöd. Kritiken mot hantverksskickligheten, mot samverkan i partnerskapet med Nato, kommer inte från allianssidan, utan den kommer snarast direkt inifrån de egna regeringskvarteren.

Jag uppskattar försvarsministerns syn på pragmatism. Jag skulle än mer uppskatta om försvarsministern kunde inta den pragmatiska finska hållningen där man ändå kan resonera om att man är en alliansfri regering, men att man ser Natomedlemskap som en option.

Jag tycker att det är bra att försvarsministern betonar att han är konsekvent. Jag vill också vara konsekvent, men med blicken mot framtiden. Då tror jag inte att vi kan undvika den här typen av frågor.

Avslutningsvis konstaterar ju försvarsministern själv att det finska samarbetet innebär en möjlighet till ett gemensamt agerande, men att det inte innebär några utfästelser. Det är därför som det är så viktigt att vi nu för en framåtsyftande kunskaps- och faktabaserad diskussion i Sverige om de försvars- och säkerhetspolitiska vägval vi står inför – inklusive Nato-medlemskap. Det är med ett medlemskap som vi får utfästelser, och det finner jag vara det logiska nästa steget.

Fru talman! Jag tror att ett medlemskap kommer att addera säkerhet till Östersjöområdet i en orolig tid.

Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag strävar inte efter att skapa några skillnader i det som man är överens om. Jag strävar bara efter att beskriva det som vi försöker jobba med. Jag uppskattar att vi har en bred överenskommelse. Den handlar om lite mer än bara vanlig partipolitik. Den handlar också om vad Sverige som nation ska ge för olika typer av signaler i det läge som vi befinner oss i.

Just nu är det oerhört väsentligt med stabilitet. Därför är det viktigt att inte ge någon signal om några nära förestående tvära kast i vår säkerhetspolitiska grund. Det var därför som vi skrev in detta med att den militära alliansfriheten inte ska värderas i sammanhanget, utan den ligger fast. Det anser regeringen vara av stor betydelse och också säkerhetsskapande i den tid som vi nu lever i.

Med hjälp av alla samarbeten och all samverkan – senast förra veckan besökte jag Arctic Challenge Exercise, vilket jag tycker är en utomordentlig övning – bygger vi ett säkerhetsnätverk. Varje övning är ett sätt att visa att det finns en militär samarbetsmöjlighet. Det höjer den militära förståelsen och sänder signalen om att det här finns resurser som kan användas.

Jag anser att man måste ha en kärna av hårdhet i en försvarspolitik som komplement till utrikespolitiken. Det är de två balanspunkter som vi har. Sedan gäller det att hitta rätt balans, att inte gå för långt åt någotdera hållet. Vår försvarspolitiska överenskommelse är oerhört viktig som signal. Vi ökar försvarsutgifterna med 11 procent på fem år.

Precis som Wallmark säger planerar vi och Finland möjligheter till en option i ett givet läge, men vi tar ställning till det då. Men det är ett tydligt steg som i praktiken är tröskelhöjande.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:483 om konsekvenserna för Stockholmsregionen av regeringens skattepolitik

Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Erik Andersson har frågat mig om jag anser att Stockholm är en tillväxtmotor för Sverige och varför jag, enligt honom, för en skattepolitik som är direkt skadlig för stockholmarna och för regionens tillväxt.

Jag vill börja med att påpeka att tillväxt beror på en rad olika faktorer, även för Stockholm. Hur skattesystemet är utformat är en faktor, vad skatterna används till är en annan. Bostadsbrist och svårigheter att finna rätt

kompetens är exempel på reella problem för företag som försvarar för dem att växa inte minst i Stockholmsregionen. Detta är problem som regeringen försöker komma till rätta med genom ökade satsningar på utbildning och bostadsbyggande.

Regeringen investerar och planerar stora utbyggnader av infrastrukturen i Stockholmsregionen genom exempelvis Citybanan, Förbifart Stockholm, utbyggnaden av Mäljarbanan, Ostlänken, ny Skurubro samt genom medfinansiering utbyggnaden av tunnelbanan. Därtill sker stora investeringar i kommunsektorn, vilket sammantaget kommer att skapa bättre förutsättningar för tillgänglighet och ökad tillväxt.

På grund av den förra regeringens många ofinansierade skattesänkningar ser vi tyvärr stora underskott i statens budget. Angelägna satsningar måste därför finansieras. Det är missvisande att, som Erik Andersson gör, endast se till intäktsidan av politiken. Politiken måste ses som en helhet.

Syftet med det kommunala skatteutjämnningssystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting i landet att kunna tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende av kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden.

Den parlamentariska kommitté som senast gjorde en översyn av utformningen av den kommunalekonomiska utjämnningen hade bland annat i uppdrag att utreda om det finns tillväxthämmande faktorer i inkomstutjämnningen. En enig kommitté bedömde att det saknas belägg för att inkomstutjämnningen är tillväxthämmande och ansåg att incitamenten för ekonomisk tillväxt borde stärkas på annat sätt än inom ramen för inkomstutjämnningen. De förändringar i inkomstutjämnningen som den förra regeringen genomförde medför i praktiken att knappt 1 miljard kronor i huvudsak omfördelas till ett mindre antal höginkomstkommuner och ett landsting. Regeringen anser därför att det är angeläget att utjämnningssystemet förändras så att en mer effektiv fördelning kan åstadkommas.

Anf. 30 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för att hon tagit sig tid att komma hit och besvara min viktiga interpellation gällande Stockholmsregionen. Även om det inte sker inom föreskriven tid är jag glad att finansministern är här i dag.

Fru talman! Regeringens politik slår hårt mot Stockholm inte bara genom höjda skatter och utökad utjämnning utan också genom stoppandet av Förbifarten och genom stängningen av Bromma flygplats. Utöver det har regeringen valt att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga, att försämra jobbskatteavdraget, att halvera RUT, att försämra ROT, att öka löneskatten på seniorers arbete och att höja bensin- och dieselskatterna. Nu senast har regeringen riktigt skruvat åt det, vilket slår extra hårt mot Stockholm, genom att ta bort tillväxtmiljarden från skatteutjämnningssystemet. Listan kan göras väldigt, väldigt lång. Det är en lista full av besvikelser.

Alla är vi överens om att det ska finnas en utjämnning i Sverige eftersom förutsättningarna ser olika ut i landet, men dagens system drabbar några få, väl valda kommuner. Främst drabbar det, fru talman, moderatstyrda kommuner. De drabbas mycket hårt av systemet. Av totalt 60 miljarder i inkomstutjämnningssystemet står dessa 13 kommuner för en bråkdel av bidraget, och systemet slår därför mycket hårt mot varje enskild kommun.

Det är en kostnad som jag anser att staten ska stå för, inte ett fåtal välskötta kommuner.

Fru talman! I Stockholms län skapas en tredjedel av Sveriges ekonomi. Där bor en femtedel av landets befolkning. Stockholms län står redan i dag för 50 procent av de direkta statliga skatterna från hushåll och företag, och nu vill regeringen slå ännu hårdare mot Stockholm.

Det är dyrt med tillväxt för en kommun eftersom det kostar att bygga ny infrastruktur – skolor, vägar, omsorg. Med det nya förslaget riskerar det framtida bostadsbyggandet och infrastruktursatsningarna att komma att dämpas eftersom det på grund av ökade skatter blir för dyrt att växa.

Dessutom är kostnadsläget högre i Stockholm. Efter betalda amorteringar och räntor ser det inte längre lika bra ut som i statistiken beträffande hur mycket man tror att invånarna i Stockholm har att röra sig med. Med det nya förslaget och de tidigare aviserade skattehöjningarna på arbete och företag kan Sveriges totala ekonomi komma att dämpas. Det gynnar inte någon, oavsett var i landet man bor.

Stockholmarna kommer att få betala över 2,5 miljarder kronor mer än i dag. Det är inte rimligt. Det skadar Stockholm och Sveriges tillväxt. Exempelvis riskerar 330 000 stockholmare att få höjd inkomstskatt med upp emot 1 700 kronor. Det är 25 procent av arbetskraften i regionen. I övriga landet kommer 17 procent att påverkas. 43 procent av dem med högre inkomster bosatta i Stockholm påverkas av försämringarna i jobbskatteavdraget. Motsvarande andel i Skåne är endast 12 procent.

Jag förstår, fru talman, att Socialdemokraterna vill hitta frågor som går hem hos de egna väljarna och försöker lyfta fram moderatstyrda kommuner som rika. Det är nästan lite av nostalgipolitik från Socialdemokraterna, men de som skapar motsättningarna i landet är Socialdemokraterna på grund av utjämningsystemet.

Samma retorik går att finna i RUT-debatten. Exempelvis kunde jag höra finansministern säga att man inte anser att staten ska subventionera rengöring av inomhuspooler. Men hur många kan det beröra? Det är klasspolitik och retorikpolitik. Det som i själva verket kommer att hända när det görs försämringar i RUT är att tusentals jobb försvinner inom service-sektorn och en växande bransch slås sönder.

Fru talman! Varför för finansministern en politik som är skadlig för stockholmarna och för regionens tillväxt?

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är tråkigt att Erik Andersson inte fått svar på sin interpellation tidigare. Det beror inte på att jag inte är flitig med att svara – jag svarade på 18 interpellationer förra veckan – utan på att jag får många interpellationer. Det är naturligtvis roligt att jag får möjlighet att föra spännande debatter med framför allt moderata riksdagsledamöter. Jag uppskattar verkligen den aktiva debattanda som finns hos dem.

Regeringen för en politik som kommer att vara mycket bra för Stockholm. När jag träffar företagare i Stockholm och frågar dem vilka de stora problemen är lyfter de fram i huvudsak två saker, och sedan finns också en tredje sak. Det främsta de brukar lyfta fram är bostadsbristen, hur svårt det är att rekrytera personal till Stockholm eftersom bostadsbristen är så stor. Det är svårt att rekrytera till exempel unga ingenjörer som behövs i de spännande dataspelsföretagen i Stockholmsområdet. Det är det första.

Det andra företagen brukar lyfta fram är kompetensbristen, att de söker personal men har svårt att hitta rätt kompetens. Det tredje som ibland också lyfts fram är infrastrukturen och hur den fungerar. Nu vidtar regeringen kraftiga åtgärder vad gäller dessa tre områden för att förbättra situationen för Stockholmsregionen.

I höst kommer regeringen att göra en historisk satsning på bostadsbyggandet. Det kommer naturligtvis att framför allt beröra de delar av Sverige där det i dag råder bostadsbrist. Det gäller bland annat Stockholmsregionen. Vi har det direkt riktade investeringsstödet som kommer att gå till byggande av fler hyresrätter. Om det är något som saknas i Stockholm så är det just hyresrätter. Att få hyreskontrakt gör det möjligt för till exempel nyutexaminerade studenter att flytta till Stockholm. Det är oerhört centralt.

Vi ger också en direkt stimulans riktad till kommuner för att se till att det tas fram mark att bygga på. I just Stockholmsområdet behöver tillgänglig mark tas fram för att kunna bygga. Det kommer att betyda ökade byggmöjligheter i Stockholm men också bli en ekonomisk förstärkning för kommunerna i Stockholmsområdet.

Det andra vi behöver satsa på är kompetensutveckling. Vi vill se fler högskoleplatser i hela landet. I Stockholmsregionen kommer antalet ytterligare högskoleplatser att bli upp till 2 500 under mandatperioden. Det är naturligtvis mycket bra. Därutöver satsar regeringen på komvux och yrkesvux med ytterligare platser i hela landet. Bara i Stockholmsregionen blir det 2 000 platser under mandatperioden. Det kommer förstås att betyda någonting för företagets möjligheter att rekrytera.

För det tredje genomförs under mandatperioden viktiga satsningar i infrastrukturen i Stockholmsregionen. Dels har vi det som ligger i plan, dels kommer regeringens satsning på tågunderhåll att betyda mycket, inte minst för Stockholmsregionen och för alla plågade pendlare där.

Vad gäller dagens system för den kommunala skatteutjämningen stod en enig kommitté, inklusive Moderaterna, bakom det förslag som den parlamentariska utredningen kom fram till. Av någon anledning, som jag tror att många har svårt att förstå, valde den moderatledda regeringen att ge ett särskilt riktat stöd till några i huvudsak moderatledda höginkomsttagarkommuner. Det regeringen nu föreslår är att återgå till det förslag som vi alla var överens om i den parlamentariska kommittén. Det tror jag att de flesta tycker är rimligt.

Anf. 32 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det är trevligt att debattera med finansministern; det är alltså ömsesidigt. När hon väl har tid finns vi här.

Det jag menar är att systemet är kontraproduktivt. Det gör att de 13 kommunerna, främst i Stockholms län, möjligtvis väljer att inte växa eftersom det blir för dyrt att växa. Tillväxten sker i mångt och mycket i Stockholms län och i våra övriga storstadsregioner.

Nu menar finansministern att ROT-avdraget ska försämrats på ett sådant sätt att arbetskraft tillförs Stockholmsregionen. Det kommer nämligen att främst byggas bostäder där det råder bostadsbrist. I övriga landet, där man valt att använda sig av ROT, kommer antalet arbetade timmar vad gäller byggarbetskraften att minska. Det är också en sned fördelningspolitik, fru talman.

Finansministern hävdar att den parlamentariska kommittén var överens om förändringar i skatteutjämningen. Varför införde den förra regeringen då en tillväxtmiljard? Det är väldigt enkelt. Man såg att utjämningsystemet var skadligt för framför allt tillväxtkommunerna. Därför valde den tidigare regeringen att sätta in en tillväxtmiljard. Den nuvarande regeringen vill ta bort den, men det är fortfarande skadligt.

Det bästa vore att tillsätta en ny parlamentarisk utredning och se över hela systemet innan man försämrar för de kommuner som just har tillväxt. Annars kan tillväxten försämras.

För Täby handlar det om en ökad kostnad på 60–70 miljoner kronor, för Nacka 8 miljoner kronor och för Solna 33 miljoner kronor. Totalt blir det för Täby ungefär 470 miljoner kronor per år som man ska betala till andra kommuner. Det är mer än hela förskolans kostnad i Täby. I Nacka är det 530 miljoner kronor. Bara de här exemplen går på över 1 miljard kronor. Lägg sedan till att Stockholms läns landsting som enda landsting i hela Sverige betalar ungefär en halv miljard. Då förstår man hur mycket pengar det rinner ut ur Stockholm.

Var hamnar då dessa pengar? Jo, de hamnar främst i Göteborg och Malmö, som också är storstäder. Och till vad används de pengar som stockholmarna skickar iväg? Det kan man alltid spekulera om, men jag vet att Malmö har investerat i och stöttat stadens nya arenor. De senaste sju åren har Malmö invigt fyra evenemangsarenor: Malmö Arena, Swedbank Stadion, Malmömässan i Hyllie och nu Malmö Live. Det är privata entreprenörer som driver arenorna, men kommunen öser in pengar både när en arena ska byggas och sedan för att sköta driften. Men det går inte att se exakt hur mycket kommunerna pumpar in i dessa projekt. Malmö Live har kommunen sponsrat med 1,3 miljarder. Kostnaden för driften är 140 miljoner kronor per år.

Fru talman! Är det rätt att handskas med skattebetalarnas pengar på det sätt som man gör i Malmö och Göteborg? Varför ska Stockholmsregionen drabbas hårt av regeringens politik?

Anf. 33 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Ibland blir det lite komiskt att delta i den ekonomiska debatten. Man skulle kunna tro att hela den ekonomiska debatten i Sverige bara handlade om skatter. Jag tror att finansministern sa att hon besvarat 20 interpellationer och att 19 av dem handlat om skatter och bara en om finansfrågor. Det tycker jag visar lite av hur det fungerar.

Fru talman! Jag har också varit irriterad på utjämningsystemet i Sverige – inte så lite heller, utan ganska mycket. Men detta var när alla de delar av utjämningsystemet som gynnade Stockholm hade väldigt lite tilldelning, medan alla de delar som gynnade framför allt landsbygd och glesbygd hade ganska stor tilldelning. Dessutom hade det inte gjorts några investeringar i Stockholmsregionen – sedan 1800-talet sa vi ibland, men det var inte riktigt sant. Sedan slutet av 60-talet kan vi väl i alla fall säga, så är vi närmare sanningen. När det fungerade på det sättet fanns det anledning att vara ganska irriterad på skatteutjämningen.

Vad som hände sedan, två utredningar senare, var att de delar som är särskilt viktiga för Stockholmsregionen – barnomsorgen, i viss mån skolan och kollektivtrafiken samt även sjukvården – kom att prioriteras högre i systemet. Det var så här långt man kunde komma, kan man väl säga. Det

handlar inte bara om Stockholm utan om hela landet. Jag tycker att det är ett ganska rimligt system vi har i dag i förhållande till annat. Det går säkert att fila ytterligare på det, men alla som satt sig in i detta vet att det hör till de krångligare saker man kan ägna sig åt.

Erik Andersson frågar sig vad Göteborg och Malmö använder pengarna från skatteutjämningen till och talar om arenor. Förlåt mig, men nu är vi nog ute och cyklar, och inte så lite heller! Finns det någon region i hela landet som inte har byggt någon skrytarena – skrotarena höll jag på att säga – så att något kommunalråd gärna kan säga: Det var jag som slogs för den här arenan! Så säger man att man inte betalar så mycket för bygget, men det är ett faktum att kommuner är inblandade, och i bland annat Solna vet vi att detta inte alls var så bra.

Låt mig också påpeka att allt det negativa som man säger har drabbat Stockholm, förutom skatteutjämningen, har drabbat hela övriga landet också. Det gäller sådant som ROT, RUT och arbetsgivaravgiften för unga. Vi kan alltid ha en diskussion om hur lämpligt detta är och dryfta allt möjligt kring det, men det drabbar faktiskt inte bara Stockholm.

Jag tycker att man ska fundera på vilken typ av ekonomisk politik vi ska ha i det här landet och vad tillväxten beror på. Jag är för min del ganska säker på att tillväxten i allt väsentligt beror på att företag producerar varor och tjänster.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Börje Vestlund pekar på någonting. Det handlar i grunden om vilken syn man har på ekonomisk politik. Erik Andersson har en annan syn på ekonomisk politik än vad jag har. Erik Andersson oroar sig över de skatteförändringar som regeringen nu gör, och det beror naturligtvis på att Erik Andersson anser att det är sänkta skatter som är lösningen på alla problem. Men efter åtta år med en moderatledd regering och 130–140 miljarder i skattesänkningar hade svenska folket en annan syn på ekonomisk politik och såg att Sverige behövde en ny inriktning. Därför genomför regeringen nu ett antal skatteförändringar för att på så sätt kunna ha råd med viktiga reformer.

Vi är i ett läge med stora hål i de offentliga finanserna och ett underskott. Man lånade 10 miljoner kronor i timmen för att finansiera den moderatledda regeringens skattesänkningar. Samtidigt hade vi en arbetslöshet på 8 procent, skolresultat som sjönk snabbare än i något annat OECD-land, tåg som stod stilla och en rad andra utmaningar.

Det som en regering behöver göra i det läget är att ta ansvar, både för statsfinanserna och för att vi ska kunna genomföra viktiga reformer för att vända utvecklingen i skolan. Därför har vi varit tvungna att fatta tuffa beslut om att höja skatten och avveckla en del skattesubventioner som den tidigare regeringen infört.

Vår bedömning är att den samlade politiken kommer att stärka sysselsättning och tillväxt i Sverige, naturligtvis också i Stockholmsregionen. Med de satsningar som regeringen kan göra tack vare skatteförändringarna kan vi genomföra investeringar som kommer att betyda mycket för Stockholm. Det är klart att det kommer att betyda mycket för Stockholmsregionen att vi nu tillför mer resurser till skolan så att fler barn kan mötas i klassrummet med det stöd de behöver. Vi tillför även resurser till förskolan, sjukvården och äldreomsorgen.

Inte minst kommer många kommuner i Stockholm att få möjlighet att ta del av den särskilda stimulans som vi ger till kommuner som ser till att det upplåts mark till nya bostäder. Det kommer att betyda någonting för kommunerna i Stockholmsområdet. Men framför allt kommer det att betyda någonting för Stockholmsområdet om vi får fart på bostadsbyggandet och får se byggkranarna resa sig runt om i Stockholms stad och Stockholms län, om fler människor får möjlighet att få den utbildning som krävs för att kunna ta de jobb som växer fram i Stockholm och om vi får bättre ordning på tågtrafiken så att möjligheterna för människor att pendla i vår region förbättras. Det kommer att vara bra för Stockholm och för Sverige.

Anf. 35 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Det är nog inte bara jag som oroar mig över regeringens förda politik. Nu behöver man inte alltid tro på opinionsundersökningar, men det ser inte så himla bra ut för regeringspartierna. Jag tror att svenska folket känner sig sviket med tanke på den politik som kommer att genomföras.

Börje Vestlund! Jag tyckte att ditt inlägg var uppfriskande, måste jag säga. Men det finns en stor skillnad mellan de skrytarenor som byggts här i Stockholmsområdet och dem som byggts i exempelvis Malmö och Göteborg, nämligen att Stockholm och Solna bidrar till systemet. De får inte pengar. I Göteborg har man dessutom ett prov med sex timmars arbetsdag. Jag vet inte riktigt om det är väl använda skattepengar. När man får pengar på grund av olika faktorer i det här systemet blir det kanske också så att man inte vidtar nödvändiga förändringar i den kommunala byråkratin. Så kan det faktiskt vara.

Det här systemet hämmar tillväxt. Jag anser att det ska löna sig att arbeta. Det är det man ska premiера eftersom arbete leder till välstånd. Jag anser att regeringen ska avvakta med att sjösätta en ny förändring och avvakta en ny utredning för att se vad man kan göra för att gynna alla kommuner och så att tillväxten gynnas och inte hämmas som det ser ut just nu.

Fru talman! Trots inläggen av riksdagsledamoten Börje Vestlund och finansministern tycker jag fortfarande att regeringens politik skadar Stockholmsregionen.

Anf. 36 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Innan jag kom till riksdagen satt jag några år i fullmäktige i Stockholm. Jag lovar er att vi pumpade in ganska ordentligt med pengar i Globen under ett antal år. Ingen region kan säga att de inte har varit med och gjort den typen av dumheter. Jag håller med om att det är dumheter.

Fru talman! Jag ska tala vidare om tillväxten. Jag slutade med att säga att det är företagen som växer. Det är väl inget tvivel om att flera branscher växer så det knakar i regionen. När man läser rapporter om hur det fungerar i Stockholm ser man att det växer och växer. Problemet är att bostadsbyggandet och infrastrukturen inte hänger med.

Bostadsbyggandet har inte hängt med på väldigt länge. Det har inte heller gjorts särskilt mycket de senaste åtta åren. Därför är det viktigt att man nu tar itu med dessa för Stockholmsregionen så viktiga frågor.

De som bor vid Vanadisvägen kan konstatera att de har fått en mycket bättre situation. Man får igenom trafiken mycket lättare genom Östermalm

än vad man fick tidigare. Det är bara ett exempel på vad man har gjort för Stockholm de senaste åren.

Kom inte och säg att Stockholm har gått lottlöst från tillväxten! Tillväxten sker inte för att man minskar eller höjer skatten, om det inte är väldigt mycket. Vi får väl se hur tillväxten kommer att vara i framtiden.

Prot. 2014/15:111
8 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vad gäller utredning om utjämnningssystemet har vi ganska nyligen haft en utredning om utjämnningssystemet. Där var alla partier inklusive Moderaterna överens om att man inte skulle göra de förändringar som Erik Andersson tycks peka på här och nu. Man fann att det inte fanns någon tillväxthämmande del i inkomstutjämnningssystemet.

Det hindrar inte att det ska göras andra åtgärder för att Stockholm ska växa. Det är precis det som regeringen gör. Det finns några saker som verkligen innebär en hämsko på Stockholms tillväxt. En av de sakerna är bostadsbristen.

Här har den tidigare regeringen suttit med armarna i kors i åtta år. Den har gjort en del förändringar vad gäller att förenkla plan- och bygglagen. Det tycker vi är jättebra. Den har också påbörjat en del arbete som inte var klart, och den här regeringen kan fortsätta det arbetet. Det är viktigt och bra.

Vad gäller var någonstans man lägger de statliga subventionerna har man valt att lägga alla statliga subventioner på ombyggnation. Trots att det i Stockholmsregionen råder akut brist på nybyggnation väljer man att lägga miljard efter miljard bara på ombyggnation i stället för på det som Stockholm verkligen behöver för tillväxten, nämligen nybyggnationen.

Det regeringen nu gör är att i stället rikta en del av de subventioner som i dag går till ombyggnation till nybyggnation. Det kommer att betyda mycket för tillväxten i Stockholm. Något annat som kommer att betyda mycket för tillväxten i Stockholm är de ökade utbildningsmöjligheterna samt de ökade resurser som regeringen nu satsar på att vi ska få tågtrafiken att fungera. Det kommer Stockholm att vinna på.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:486 om attityder till vita och svarta jobb

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Bouveng har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att kompensera för ingrepp i RUT- och ROT-reformerna för att behålla svenskarnas negativa attityder till svartarbete.

Kostnaderna för ROT-avdraget har ökat kraftigt sedan det infördes 2009. Under 2014 uppskattar Skatteverket att det har betalats ut nästan 17 miljarder kronor i ROT-avdrag. Samtidigt ser vi stora underskott i statens finanser efter den förra regeringens mandatperioder. Genom att sänka subventionsgraden i ROT-avdraget skapar vi utrymme för angelägna satsningar inom bostadspolitiken. Vad gäller RUT-avdraget är regeringens avsikt att det ska riktas mer till vanliga barnfamiljers och pensionärers behov.

Prot. 2014/15:111
8 juni

Svar på
interpellationer

Vidare vill regeringen slopa skattereduktionen för hjälp med läxor och annat skolarbete. Skattepengar till läxhjälp bör fördelas efter barnens behov, inte efter föräldrarnas betalningsförmåga.

Det är naturligtvis glädjande att de negativa attityderna mot svartarbete har ökat. Möjligheten att göra ROT- och RUT-avdrag kommer dock, även efter de föreslagna förändringarna, att vara fortsatt god. Därmed förväntas dessa förändringar inte påverka svartarbetet i någon stor utsträckning. Regeringen arbetar även vidare mot svartarbete och annat skattefusk på området. Vid årsskiftet trädde åtgärder i kraft som syftar till att förbättra kontrollen av köparnas och utförarnas efterlevnad av ROT- och RUT-avdragen och som därmed ska göra det svårare att fuska, till exempel genom att omföra kostnader för material till arbetskraftskostnad.

Regeringen avser att arbeta för att motverka skattefusk och för att öka rättvisan i skattesystemet. Detta är viktigt för fortsatt negativa attityder till svartjobb i samhället.

Anf. 39 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! När jag började i riksdagen 2006 behövde jag hjälp med att få min mammas fönster putsade. Det var fönster som var otroligt vackra men svåra att få putsade. Jag vet inte hur finansministern har det just med fönsterputsning, men själv tycker jag att det är otroligt svårt. Hur mycket jag än gnor ser det inte speciellt bra ut när solen kommer fram.

Jag ringde runt och hörde mig för hos en hel del firmor för att få hjälp. Jo då, det skulle nog gå bra. Vi kan komma inom en vecka. Det är inga problem. När jag frågade om priset fick jag det. Jag tyckte det lät lite väl billigt. Jag ville försäkra mig om att det var mot faktura, det vill säga en vit betalning.

Då blev det lite tystare i andra ändan av telefonen. Jag fick ett nytt nummer att ringa. Så där höll det på. Efter den sjätte kontakten fick jag äntligen napp, det vill säga möjligheten att få mammas fönster putsade mot faktura, alltså vitt.

Fru talman! I dag, 2015, räcker det med ett enda telefonsamtal. Frågan behöver inte ställas, för ingen har lust att utföra svarta tjänster längre. De allra flesta i dag som arbetar gör det enligt de lagar och regler som finns att följa på arbetsmarknaden. För företagare är det en lättnad att inte behöva få frågan om det är nödvändigt med faktura eller inte. Det handlar inte om att behöva konkurrera med oseriösa företagare, utan det sker på sjysta villkor. Sjysta villkor innebär att människor tjänar in till sin pension, har möjlighet till föräldraledighet och sjukpenning och blir behöriga till a-kassa.

Fru talman! Detta har inte varit en självklarhet vare sig hos den som ville köpa tjänsten eller den som sålde den. När alliansregeringen tillträdde 2006 tyckte hälften av Sveriges befolkning att det var okej med svartjobb. Det var bara 49 procent som tog avstånd från det. I dag är det bara 5 procent av medborgarna som tycker att det är okej att människor arbetar svart.

Förklaringarna till denna positiva trend kan vara många. Men en stor del enligt bland annat Skatteverket är de åtgärder som har vidtagits under de senaste åren för att minska just skattefusk och inte minst RUT- och ROT-reformerna.

Därför undrar jag om finansministern tror att det blir fler eller färre som tycker att det är okej att jobba svart efter de aviserade förändringarna i ROT- och RUT-reformerna. Delar finansministern min och Företagarnas oro för att svartjobben ökar och därmed att sjysta villkor på arbetsmarknaden äventyras?

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att Helena Bouvengs exempel var väldigt talande. För Helena Bouvengs mammas fönster kommer det nämligen inte att bli någon som helst skillnad med de förändringar som regeringen föreslår – noll. Det kommer att vara exakt samma villkor för Helena Bouvengs mamma. Om hon är över 65 år, vilket hon kanske är, kommer det inte att bli någon som helst skillnad. Jag tycker att det är ett väldigt tydligt och väldigt talande exempel.

För väldigt många som köper RUT-tjänster kommer det inte att bli någon som helst förändring med regeringens förslag. Detta gör naturligtvis att det kommer att vara en minimal påverkan på svartarbetet i den branschen. Det är ungefär 2 procent av dem som köper RUT-tjänster som slår i det nya RUT-taket, och av dem bedöms ungefär hälften kunna överföra det på en make eller maka. I praktiken blir det därför 1 procent av köparna som berörs, och det är grupper som har så höga inkomster att de rimligen har möjlighet att betala osubventionerad städhjälp, utöver de avdrag som man redan har gjort.

Vad gäller ROT-avdraget är risken för svartarbete mindre eftersom det är mindre lätt att substituera det med eget arbete. När det gäller elektriker, rörmokare eller annat vill man ju ofta ha faktura på det arbetet för den dagen man säljer huset vidare.

Enligt Skatteverkets bedömningar av risken för ökat svartarbete är det inte särskilt många som säger att de skulle köpa mer svart om ROT-avdraget togs bort. Med den förändring som regeringen gör finns ett mycket generöst ROT-avdrag kvar: 30 procent av arbetskraftskostnaden betalar andra skattebetalare för, och därför är det regeringens bedömning att de förändringar som föreslås inte kommer att ha särskilt stor påverkan på svartarbetet.

Anf. 41 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Vi har interPELLERAT om förändringarna i både RUT- och ROT-reformerna tidigare, och vi kan se på exemplen från både Danmark och Finland att förändringar skapade en stor osäkerhet i branschen, vilket ledde till att det gick ned väldigt mycket. Det öppnar upp möjligheter för oseriösa företagare att de facto fortsätta, men svart, så det är inte bara att det inte påverkar min mamma – som är 86 år, ska jag upplysa om – utan förändringarna öppnar faktiskt för oseriösa företagare.

Herr talman! När arbetslösheten stiger ökar också risken för att fler börjar jaga snabba och lättförtjänta pengar. Man söker sig till svartjobb för att kunna betala hyran den månaden. Det är ingen bra lösning, varken för den enskilda eller för statskassan.

Särskilt oroande är det om det är en ung tjej eller kille som i ren desperation tar ett svartjobb som första jobb. Risken är då uppenbar att den unga hamnar i en negativ spiral som kan vara väldigt svår att ta sig ur. Vid den

första anblicken kan pengarna vara lättförtjänta, men i verkligheten är de allt annat än det.

Att få ett hyreskontrakt för första lägenheten blir svårt då man inte har någon inkomst att visa upp. Att låna pengar till den bil som behövs för att ta sig till jobbet kan bli mer än kostsamt då reguljära lån inte går att få. Med höjda bensin- och dieselskatter kan det bli ännu dyrare att ta sig till jobbet.

Semesterersättning, sjukersättning och pension ingår inte heller i denna anställning. Några betyg eller referenser får den unga inte med sig, och man får heller inte rätt till a-kassa vid arbetslöshet. Dessutom riskerar den unga faktiskt böter, eftersom det är olagligt att jobba svart.

När unga ska få sitt första jobb är det främst attityder till svartarbete som avgör hur troligt det är att man faktiskt tar ett svart jobb. Om man inte känner någon som jobbar svart eller om alla runt omkring tar avstånd från svartarbete är det förmodligen inte så troligt att man själv accepterar ett svart jobb.

Därför undrar jag vilka åtgärder finansministern är beredd att vidta så att våra unga människor inte ska välja den svarta arbetsmarknaden i jakten på sitt första jobb. Varför göra ingrepp i ROT- och RUT-reformen? Varför ta bort de halverade ungdomsarbetsgivaravgifterna, som så tydligt bidragit till att attityderna till svartarbete har förändrats så positivt och bidragit att våra unga faktiskt får ett vitt första jobb?

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Om det vore så att ungdomsarbetslösheten hade sjunkit kraftigt tack vare de åtgärder som Helena Bouveng talar om hade jag haft svårare att stå här och argumentera. Men nu är det tyvärr inte så att ungdomsarbetslösheten har påverkats i någon större utsträckning, trots alla de miljarder som den tidigare regeringen har använt för att sänka skatten och på så sätt försöka få fram fler jobb.

Vi befinner oss dessutom i ett läge där arbetslösheten sjunker. Inom byggsektorn och byggbranschen råder snarare arbetskraftsbrist inom flera av yrkeskategorierna i våra storstäder, inte minst här i Stockholmsområdet. Det regeringen nu gör är att flytta en del av de subventioner som går till ombyggnation och renovering över till nybyggnation. Då är det inte uppenbart att andelen svartarbete kommer att öka, utan det handlar om att en del människor som i dag arbetar med ombyggnation och bygger nya kök och nya badrum i stället kan börja sätta nya kök och nya badrum i nybyggda lägenheter. Att det skulle öka svartarbetet är inte uppenbart.

Sedan vill jag återigen påpeka att den förändring som vi gör av RUT alltså påverkar 1 procent av dem som använder RUT, och det är grupper som, om jag minns rätt, har en genomsnittlig inkomst på 960 000 kronor om året.

Anf. 43 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag vill återigen understryka vikten av förändringar i olika reformer. Jag tycker att Danmark och Finland är väldigt tydliga exempel på att förändringar skapar oro inom en bransch och öppnar upp för oseriösa företagare.

Herr talman! Socialdemokraterna gick till val på Europas lägsta arbetslöshet, något som jag faktiskt inte tror att Socialdemokraterna tror på längre. Man tror till och med att arbetslösheten ska bli högre fram till 2018.

För att uppfylla löftet har nu en del kreativa socialdemokrater lyft tanken på att om inte statistiken talar för dem får de ändra på statistiken och ta bort alla unga och höja åldern för när man ska räknas som arbetslös.

Detta kan tyckas stötande, men det mest stötande är väl ändå frånvaron av politik som gör att jobben blir fler och närvaron av en politik som leder till att jobben blir färre: skattehöjningar, dubblade arbetsgivaravgifter, chockhöjningar av bensin- och dieselskatter, oklara besked och kort framförhållning – löftesbrott efter löftesbrott.

Min oro kvarstår, för med de reformer som den rödgröna regeringen hittills har aviserat är det inget som tyder på annat än att det inom en snar framtid blir fler som tycker att det är okej att återigen ta ett svartjobb i stället för inget alls, att det blir fler arbetsgivare som får svårt att få de ökade kostnaderna för unga att betala sig och att fler unga tvingas att välja sin väg in på arbetsmarknaden på ett olagligt, osäkert och riskfyllt sätt.

Är det verkligen den vägen finansministern önskar att de unga ska ta in på arbetsmarknaden?

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Nej, det är verkligen inte den vägen jag önskar våra unga in på arbetsmarknaden. Det jag önskar våra unga är att de ska få hjälp utifrån det som de behöver hjälp med.

Problemet med den förra regeringens arbetsgivaravgifter för unga är att man utgår från att alla ungdomar är likadana. Därför ger man samma stöd till alla ungdomar i form av en nedsatt arbetsgivaravgift. Oavsett om man har gått ut gymnasiet, om man har hoppat av förenan eller om man just blivit klar med sin utbildning på Handelshögskolan får man samma stöd.

Men ungdomar är inte likadana. Olika ungdomar behöver olika stöd. Det regeringen nu gör är därför att stödja ungdomar utifrån vilket behov de har. Har man hoppat av gymnasiet ska man få stöd att gå igenom gymnasiet. Men om man har gått ut Handelshögskolan behöver man inget stöd från skattebetalarna för att få sitt första jobb.

Därför lägger vi om politiken och ser till att möta ungdomar där de befinner sig och ge dem det stöd de behöver för att ta sig in på arbetsmarknaden. Det blir billigare, det är smartare och det är ett mer effektivt användande av skattebetalarnas resurser. Det är viktigt, för vi har nu stora underskott i de offentliga finanserna. Då måste man ta ansvar, då måste man se till att använda våra resurser på allra mest effektiva sätt.

Att rikta stöd till ungdomar utifrån vilket behov de har är ett sådant sätt. Ett annat sätt är att se till att en del av de subventioner som skattebetalarna i dag lägger på ombyggnation av nya kök och nya badrum i stället ska gå till nya kök och nya badrum i nybyggda lägenheter så att våra ungdomar inte bara får möjlighet till ett första jobb utan också kan sätta nyckeln i dörren till sitt första egna hem.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:563 om byggbranschen

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig hur jag tror att aviserade skattehöjningar, som till exempel begränsningen av ROT-avdraget, kommer att påverka de seriösa företagen i byggbranschen och om jag tror att det finns en risk för ökat svartarbete inom branschen till följd av förändringarna. Erik Andersson har även frågat mig om jag har någon åtgärd att vidta för att se till att de seriösa företagen inom byggbranschen kan fortsätta växa om det visar sig att den osunda konkurrensen ökar med begränsningen av ROT-avdraget.

När ROT-avdraget infördes 2009 beräknades att kostnaderna för avdraget skulle uppgå till 3,6 miljarder kronor samma år. Sedan dess har användandet, och därmed kostnaderna, ökat kraftigt i omfattning. Skatteverket uppskattar att det för 2014 betalats ut nästan 17 miljarder kronor i ROT-avdrag. Samtidigt ser vi stora underskott i statens finanser efter den förra regeringens mandatperioder.

Vi vill begränsa nuvarande subvention av renovering, om- och tillbyggnation och använda pengarna som frigörs för att bland annat öka byggandet av nya bostäder. Det är något som kommer byggbranschen till del.

Vidare kommer byggbranschen att fortsätta att vara gynnad med de föreslagna skatteförändringarna då ROT-avdraget, enligt regeringens förslag, ska fortsätta att vara generöst med en subventionsgrad på 30 procent.

Skatteverket har undersökt hur ett slopande av ROT-avdraget skulle kunna påverka svartarbetet och funnit en begränsad effekt. Regeringens förslag innebär endast en begränsning av avdraget, och därmed förväntas förslaget inte påverka svartarbetet i någon stor utsträckning. Regeringen arbetar även vidare mot svartarbete och annat skattefusk på området. Vid årsskiftet trädde åtgärder i kraft som syftar till att förbättra kontrollen av köparnas och utförarnas efterlevnad av HUS-avdraget och som därmed gör det svårare att fuska. Därtill införs personalliggare i byggbranschen från och med den 1 januari 2016, vilket är fördelaktigt för de seriösa företagen i denna bransch.

Anf. 46 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaren på frågorna i min interpellation. Även om svaren inte kom inom föreskriven tid är jag glad för att jag har fått svar.

Oftast hör vi i debatten att den socialdemokratiska regeringen – den rödgröna regeringen – anklagar den tidigare regeringen för ofinansierade skattesänkningar. Men jag tror att de flesta ekonomer är överens om man kan stimulera ekonomin under en lågkonjunktur för att öka efterfrågan på varor och tjänster. Så har det varit även med ROT-avdraget. Det har med största sannolikhet ökat efterfrågan på vit arbetskraft och vita varor och tjänster, och det har gjort att staten har fått in skattebetalningar.

Herr talman! Jag har talat med byggnadsarbetare och småföretagare. De är mycket besvikna på att den rödgröna regeringen nu ska försämra ROT-avdraget. Det är något som de inte riktigt hade räknat med. Före valet lovade statsminister Löfven att han skulle låta ROT-avdraget förbli orört. Det skulle finnas kvar. Nu har regeringen svängt i frågan, och man vill sänka från 50 procent till 30 procent. Pengarna ska användas till annat.

Regeringen för en politik som slår hårt mot arbete och företagande. Man ökar inte bara skatterna för alla, utan man ser även till att det kommer att bli färre jobb ute i landet.

Låt mig ge ett exempel. Om man vill lyxrenovera sin fastighet kan man göra maximalt avdrag. Men om man gör en mindre ombyggnad är det inte lika förmånligt längre. Är det socialdemokratisk politik som jämnar ut skillnader?

Regeringen säger att man vill satsa på bostadsbyggande. Men ett ROT-avdrag nyttjas över hela landet. De pengarna satsas på främst byggjobb i storstadsregionerna. Risken är att den osunda konkurrensen kommer att öka eftersom fler kommer att anlita svart arbetskraft.

Både Ekobrottsmyndigheten och Ekonomistyrningsverket varnar för att svartjobben kommer att öka. Lönsamheten för svartarbete blir bättre, och det finns en uppenbar risk att detta ökar, skriver myndigheterna. Arbetsförmedlingen varnar för att regeringens ROT-förslag kan få negativa konsekvenser på sysselsättningen i de delar av landet som har ett kärvt arbetsmarknadsläge.

Då återstår frågorna, herr talman: Varför valde man att försämra ROT-avdraget när det var ett vallöfte att det skulle vara kvar? Varför sviker regeringen gång på gång sina vallöften till svenska folket?

Jag har inte riktigt fått svar på vilka åtgärder finansministern kommer att vidta om svartjobben ökar. Jag hörde ingen åtgärd föreslås i ministerns svar. Eftersom finansministern hänvisade till att det ska byggas fler bostäder i storstadsregionerna undrar jag hur det ska gå till. Hur ska det praktiskt gå till att bygga fler bostäder i storstadsregionerna när man infört försämringar i ROT-avdraget? Jag vill gärna veta vilka åtgärder som kommer att vidtas.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson undrar hur det kan bli fler nybyggda bostäder när ROT-avdraget tas bort. Men, Erik Andersson, ROT-avdraget går inte till nybyggda bostäder utan till ombyggnad av befintliga bostäder. Det investeringsstöd som regeringen föreslår är specifikt riktat till nybyggda hyresrätter. Bristen på hyresrätter är ett stort problem för inte minst ungdomar som ska flytta hemifrån.

Dessutom ger vi ett särskilt stöd för kommuner att få fram mark. Många påpekar att det stora problemet i inte minst Stockholmsregionen är bristen på mark som är tillgänglig för byggnation. Det är därför vi försöker rikta in oss direkt på den frågan.

Erik Andersson säger att ROT infördes på grund av konjunkturläget. Vi har aldrig kritiserat den tidigare regeringen för vilken finanspolitik man drev under själva finanskrisen. Det är självklart att de stora överskott i statsfinanserna som den förra regeringen ärvde av den tidigare socialdemokratiska regeringen skulle användas för att bedriva en konjunkturstimulerande politik under själva finanskrisen. Det har vi aldrig kritiserat. Vi hade en annan syn på vilka åtgärder som skulle införas, men att man skulle stimulera ekonomin har det aldrig funnits någon kritik emot.

I slutet av förra mandatperioden, när konjunkturen förbättrades men man trots detta fortsatte att genomföra stora och ofinansierade skattesänkningar, fanns inget konjunkturrellt i hur den borgerliga regeringen använde

statsfinanserna under mandatperioden. Det var ett sluttande plan där underskotten ökade år för år – även i slutet av förra mandatperioden, trots att konjunkturen hade vänt. Om ROT var en åtgärd som sattes in på grund av konjunkturen kan vi undra varför den inte ska förändras nu.

Erik Andersson säger att ROT-avdraget används i hela landet. ROT-avdraget används i hela landet, men det används framför allt i Stockholmsområdet. De tre kommuner som har högst ROT-avdrag i landet är Danderyd, Lidingö och Täby. Längre ned på tio-i-topp-listan kommer Lomma och Öckerö. Sedan kommer Nacka, Sollentuna, Vellinge, Vaxholm och Kungsbacka. Det är i våra storstadsregioner som de stora ROT-användarna finns.

Anf. 48 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag sa inte riktigt att försämringen i ROT-avdraget skulle öka bostadsbyggandet i storstadsregioner, utan jag undrade hur försämringen av ROT-avdraget, de pengar som finansministern vill lägga till ett investeringsstöd, kan resultera i nya hyresrätter i storstadsregionerna. Där ligger problemen oftast i tillgång till mark.

Jag vill veta om det finns konkreta åtgärder. Vad tänker regeringen göra för att öka bostadsbyggandet i storstadsregionerna? Det är en angelägen och viktig fråga. Jag ser fram emot ett svar på den frågan.

Givetvis är det möjligt att det är ett fåtal storstadskommuner som använder ROT-avdraget. Det bor också fler människor i storstäderna än i övriga landet. Den siffran skulle jag också vilja borra lite närmare i.

Hur ska regeringen göra för att bygga nya hyresrätter i storstadsregionerna med, som regeringen brukar säga, hyror som ungdomar klarar av att betala? Det är en intressant fråga, och det är en fråga jag gärna vill ha svar på.

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! De kommuner jag räknade upp gällde naturligtvis inte det samlade stödet, utan det var per invånare; alltså de kommuner som hade högst stöd per invånare. Annars skulle det bli mycket konstiga siffror. Genomsnittet per invånare har sett ungefär lika ut. Det är i huvudsak i Stockholms rikare förorter liksom Göteborgs- och Malmöregionernas rikare förorter som man använder ROT-avdraget mest per invånare.

Erik Andersson säger att det är marken som är det stora problemet i Stockholmsregionen. Det är helt korrekt. Det är det som är problemet, att få fram mark som man kan bygga på. Det är precis det problemet som regeringen nu försöker åtgärda.

För att kunna genomföra de här viktiga reformerna när vi har stora underskott i de offentliga finanserna måste vi också hitta finansiering. Vi vill ju inte göra som den förra regeringen och låna till alla reformer och låta de offentliga finanserna gå med större och större underskott år efter år trots att konjunkturen har vänt, utan vi vill ta ansvar för de offentliga finanserna.

Om man har stora underskott och ser behov av att bygga nya bostäder måste man hitta finansiering. Det är klart att det inte är ett enkelt beslut att fatta i en regering, men när vi såg att vi har ett system för ROT-avdrag som skenar samtidigt som vi har ett stort behov av nybyggnation, då gjorde

vi bedömningen att vi skulle göra den här förflyttningen. En del av subventionerna som i dag går till ombyggnation ska i stället gå till att bygga nya bostäder.

Då är det två saker som vi ser att man behöver åtgärda. Det ena är att det inte finns tillgänglig mark. Därför vill vi ge ett särskilt stöd till de kommuner som ser till att det kommer fram mark. Det andra är att det är svårt att få fram hyresrätter. Därför ger vi ett särskilt stöd till hyresrätterna.

Ett sätt att få ned kostnaderna för dem som ska flytta in i de nya hyresrätterna är att ha en prispress i investeringsstödet. Det är precis det som regeringen avser att lägga fram förslag på. Där har vi en tydlig prispress: För att man ska få ta del av stödet kommer det att finnas ett tak för vilken hyra man kan ta ut. På så sätt möjliggör vi för ungdomar att få sin första bostad. Det är tuffa beslut att fatta för regeringen, men vår bedömning är att det är nödvändigt att göra någonting åt situationen på bostadsmarknaden. Våra ungdomar – särskilt de som bor i Stockholm – måste få en chans att flytta hemifrån, och de som bor på andra ställen måste få möjlighet att flytta till jobb och utbildningsplatser runt om i hela Sverige.

Anf. 50 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag tacka finansministern för klargörandet när det gäller nyttjandet av ROT-avdraget. Det är bara bra att människor väljer att nyttja ROT-avdraget, tycker jag, eftersom det skapar jobb – vita jobb.

Men nu fick jag ett intressant besked från finansministern, att regeringen avser att med skattepengar subventionera hyresrätter och andra bostäder. Regeringen avser alltså att subventionera, det vill säga att pumpa in pengar, så att alla skattebetalare ska betala boendet för några få utvalda som får de här lägenheterna. Det är regeringens politik.

Subventionerna ska särskilt gå till hyresrätter. Det är intressant. De här hyresrätterna som regeringen avser att pumpa in subventioner i där kommunerna kan få fram mark – vad talar vi om för hyra för dem? Jag vill veta. Vad är det för hyra vi talar om? I dag kan hyran för en nyproducerad hyresrätt ligga på mellan 6 000 och 7 000 för en tvåa. För en fyra ligger den på kanske 13 000–15 000. Jag undrar vilka ungdomar som kommer att ha råd att bo i dem.

Det vore väldigt intressant att få veta: Hur mycket tänker regeringen subventionera för att en ungdom ska ha råd att bo i dessa hyresrätter som subventioneras av skattebetalarna – av *alla* skattebetalarna?

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är inte hyran som subventioneras, Erik Andersson, utan det är ett investeringsstöd för byggnationen av hyresrätter. Det finns en prispress i det, så man får bara stödet om man bygger hyresrätter med sådana hyresnivåer att människor kan bo i dem. De nivåerna kommer att sättas även utifrån markpriserna i olika regioner.

Erik Andersson upprör sig plötsligt över subventioner till personer som bor. Men hur är det nu med ROT-avdraget? Om jag bygger om mitt badrum, då betalar mina grannar halva arbetskostnaden. För varje timme som jag har en hantverkare hemma hos mig står mina grannar och andra skattebetalare för halva den arbetskostnaden. Vad är det? Det är ju en subvention. Varför är det mer rättvist att jag får en subvention för att bygga om

Prot. 2014/15:111
8 juni

Svar på
interpellationer

Prot. 2014/15:111
8 juni

Svar på
interpellationer

mitt badrum än att det ges stöd till att det byggs nya hyresrätter så att ungdomar får möjlighet att flytta hemifrån? Jag tycker att det är ett väldigt märkligt sätt att argumentera. I och med att vi inte har fler inlägg måste det vara en retorisk fråga. Men talmannen kanske ger Erik Andersson möjlighet att svara.

ROT-avdraget är en subvention som vi har i dag. Det är en subvention som går till människor som redan äger bostäder. Vi vill i stället använda pengarna för att det ska komma fram nya bostäder så att ungdomar får möjlighet att flytta hemifrån. Det tycker jag att vår ungdomsgeneration är värd att få göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:578 om trängselskatt för utländska fordon

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jimmy Ståhl har frågat mig dels hur jag tänker agera i de fall utländska fordonsägare inte betalar sina avgifter men fortsätter att passera betalstationerna, dels hur stor andel av de utländska fordonsägarna som betalat sina fakturor.

Sedan den 1 januari i år omfattas även ägare till utländska fordon av skyldigheten att betala trängselskatt. Enligt uppgifter från Transportstyrelsen har ca 84 procent av de utländska fordonsägare som fått fakturor enligt skattebeslut i februari betalat dessa i tid.

För närvarande kan bara cirka hälften av de berörda utländska fordonsägarna nås med faktura, men Transportstyrelsen räknar med att successivt öka andelen utländska fordonsägare som kan nås. Med hänsyn till den korta tid denna skyldighet funnits är det dock för tidigt att dra några närmare slutsatser om hur stor del av de utländska fordonsägarna som framöver kommer att betala trängselskatten i tid.

Regeringen har gett i uppdrag till Skatteverket att ta fram förslag på hur trängselskatten ska kunna betalas med stöd av transpondrar. Flera möjligheter att betala trängselskatten bör öka andelen skattskyldiga som betalar skatten i tid.

Samtidigt som skattskyldigheten för ägare av utländska fordon infördes började också nya regler om användningsförbud vid för sent betald trängselskatt att gälla. Det är i dag inte aktuellt med några ytterligare sanktioner än tilläggsavgift och användningsförbud.

Anf. 53 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Jag får tacka ministern för svaret.

Jag noterar att ministern svarar att det har gått för kort tid för att göra en utvärdering, då utländska fordon endast varit betalningsskyldiga sedan den 1 januari 2015. Trängselskatten för svenska fordon infördes den 1 januari 2013.

Det är glädjande att, enligt vad ministern påpekar, en så hög andel som 84 procent av dem som fått fakturor har gjort rätt för sig. Dock är det

mindre än 50 procent av de utländska fordonen som har fått en faktura. Detta innebär att det i verkligheten endast är 42 procent som har betalat.

Enligt de siffror som finns att utläsa har under årets första kvartal ca 915 000 utländska fordon passerat. Enligt ministrernas svar på interpellationen har drygt 530 000 av dessa inte betalt sin trängselskatt. Samtidigt har ca 262 000 fordon passerat där man inte kunnat avläsa skyltarna. Det är i stort sett omöjligt för Trafikverket att veta från vilka länder dessa fordon kommer, men det är rimligt att anta att en stor andel av dem är utländska.

Svenska fordonsägare betalar enorma summor skatt för att få åka på våra vägar – vägskatt, fordonsskatt, bränsleskatt och trängselskatt. Ovanpå detta tillkommer ett flertal avgifter för att få lov att köra sitt fordon. Samtidigt kan vi konstatera att en överväldigande majoritet av de utländska fordonen aldrig betalar mer än eventuellt bränsleskatt när de färdas på våra vägar. Detta är djupt orättvist.

Därför vill jag fråga vad ministern gör för att se till att resterande 58 procent av de utländska fordon som kan identifieras ska faktureras. Jag undrar också vad ministern avser att göra för att se till att den troligen stora mängd utländska fordon som i dag inte kan identifieras ska kunna faktureras i framtiden.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att utländska åkare i större utsträckning än i dag ska bidra till att betala skatt i Sverige. Det är också därför regeringen kommer att tillsätta en utredning för att se över möjligheten att införa vägsplitageavgift för tunga transporter på svenska vägar. På så sätt kommer alla lastbilar som rör sig och kör i Sverige att vara med och bidra till infrastrukturen i Sverige.

När det gäller trängselskatter är det också angeläget att fler av de utländska fordon som är skattepliktiga är med och betalar. Jag tycker att det är glädjande att det är en så pass hög andel av dem som har nåtts av fakturor som betalar, men självklart måste också fler av dem som ska betala skatt nås av fakturor. Det är därför vi har gett Skatteverket i uppdrag att se över hur man ska kunna ta ut trängselskatter över transponderar, eftersom många av de tunga lastbilar som passerar genom Göteborg och Stockholm har olika typer av transponderar, och fler av dem borde kunna användas.

Den dagen vi har en vägsplitageskatt, som troligen kommer att tas ut via transponder, finns det dock helt andra möjligheter än i dag att också kunna ta ut en trängselskatt av utländska fordon.

Anf. 55 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! När jag lyssnade på ministern hörde jag om ytterligare en skatt. Det är betungande.

Jag vill ta upp frågan om transponderar, som jag tycker är bra om man nu ska ha denna straffskatt över huvud taget. Vi sverigedemokrater arbetar dock med att försöka avskaffa den. Att tvinga svenska fordonsägare att ha transponderar är relativt enkelt, men jag undrar hur ministern ska förmå utländska fordon att ha detsamma.

Herr talman! Ministern har i interpellationssvaret uppgett att Skatteverket har fått i uppdrag att komma med förslag om hur transponderar ska kunna användas för att driva in trängselskatt. Detta ger mig en taskig mag-

känsla, då jag tidigare i år hade en interpellationsdebatt angående Backa-undantaget, närmare bestämt den 20 februari 2015, och ministern lovade då att inte dra undantaget i långbänk. Nu i dag, fyra månader senare, har fortfarande inget undantag trätt i kraft. Jag ser en stor risk för att det blir fallet även i denna fråga.

För mig är det oklart hur transpondrar kommer att göra skatten mer rättvis. Hur tänker ministern tvinga utländska fordon att ha transpondrar, så att man kan få in skatten? Ska bilarna stannas vid gränsen, eller hur ska de kontrolleras? Hur ska de utländska fordon som väljer att inte betala tvingas till det?

Herr talman! Ministern svarar även: ”Samtidigt som skattskyldigheten för ägare av utländska fordon infördes började också nya regler om användningsförbud vid för sent betald trängselskatt att gälla. Det är i dag inte aktuellt att med några ytterligare sanktioner än tilläggsavgift och användningsförbud.”

Vi sverigedemokrater är mycket positiva till klampning av fordon som bryter mot till exempel cabotagereglerna. Självklart är vi även positiva till att denna klampning skulle kunna användas mot dem som inte betalar sin trängselskatt. Är detta något ministern är villig att överväga, eller hur tänker sig ministern att avskräcka utländska förare från att inte betala sin trängselskatt?

Svenska fordon som bryter mot detta får användningsförbud, något som troligen inte avskräcker utländska förare över huvud taget.

Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Väldigt många långtradare och andra tunga fordon som kör i internationell trafik har redan i dag ett antal transpondrar, eftersom transpondrar används av flera länder. Vi skulle kunna se om man kan använda någon av de transpondrar som redan finns för att även betala trängselskatt i Sverige. Frågan bör hur som helst kunna få sin lösning den dagen vi kan införa en vägslitageskatt, eftersom den troligen kommer att tas ut via transponder. Men det återstår naturligtvis att se.

Här är det viktigt att vi fortsätter att följa frågan och ser hur vi på olika sätt kan få upp andelen utländska fordon som är med och betalar den trängselskatt som de nu är skyldiga att betala. Uppdraget till Skatteverket är ett sätt att göra detta, men vi kommer naturligtvis att följa utvecklingen noga. Även reglerna om användningsförbud kan fungera avskräckande för en del av de utländska åkarna som är skyldiga att betala trängselskatt. Därutöver har vi alltså den tekniska förändringen, som sker den dagen vi har möjlighet att ta ut en vägslitageskatt.

Det är viktigt att påpeka att det finns flera skatter på att köra tung lastbilstrafik i Sverige. Jag tycker att det är rätt och rimligt. Det är viktigt att vi tar ansvar för miljön och att vi på olika sätt försöker styra från transporter som är dåliga för miljön och som riskerar att öka klimatutsläppen mot transporter som är bättre för miljön. För att göra järnvägstrafiken och sjöfartstrafiken, som ju är miljömässigt bättre, mer konkurrenskraftiga, är det viktigt att vi också kan ta ut olika former av skatter på de transporter som är allra sämst för miljön.

Anf. 57 JIMMY STÅHL (SD):

Herr talman! Jag noterar i ministrernas anförande att hon bara talar om tunga lastbilar. Men min fråga handlade inte om några specifika fordon. Det kör även personbilar på våra vägar, och de nämns ju inte alls i svaret. Det jag befarar är precis det jag får höra i svaret, nämligen att det handlar om en evig väntan. Att Skatteverket gör en utredning kan jag köpa, men hur lång tid ska denna utredning ta? Nu väntar vi på en vägslitageskatt. Ingenting säger att inte detta också kommer att hamna i långbänk, precis som Backaundantaget.

Jag hoppas att ministern gör allt hon kan för att justera detta. Det handlar om skattepengar som ska in för att bygga vår infrastruktur. Jag ska inte säga så mycket mer om detta, utan jag väntar mig ett svar.

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är alldeles korrekt att det i huvudsak är tunga lastbilar som har olika former av transponderar och som sedan kommer att omfattas av vägslitageskatten. Nu utgör de en inte oväsentlig andel av den utländska trafiken i Sverige, och det är också när det gäller de tunga lastbilarna som det kommer att vara lättast och viktigast att få upp den andel som betalar trängselskatt.

Vad gäller Backaundantaget är det inte så att regeringen inte har gjort någonting. Vi har nu skickat ut en ny promemoria på remiss för att få in remissinstansernas synpunkter. Den förra promemorian och det förra förslaget fick tung kritik av några av de tyngsta remissinstanserna, till exempel både Skatteverket och Transportstyrelsen, för att det inte skulle vara rättssäkert. Därför har vi från Finansdepartementets sida tyckt att det var angeläget att kunna remittera ett alternativt förslag, som förhoppningsvis inte har motsvarande problem med rättssäkerheten. Sedan får vi se, självklart i dialog med politikerna i Göteborg, vilket system vi kommer att föreslå. Men att vi ska införa ett undantag så att man inte behöver betala skatt om man bor i Backa och ska åka och köpa mjölk är oerhört viktigt. Det är viktigt för Göteborgs trängselskatts legitimitet, och jag tycker att det är mycket angeläget.

Det förslag som regeringen nu har remitterat är ett mer utvidgat förslag än det första förslaget, där inte bara boende i Backa ska omfattas utan också personer som åker och hälsar på i Backa eller besöker företag i Backaområdet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2014/15:646 om minskad öppenhet och transparens

Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig varför jag och regeringen inte informerat om de införda indexeringarna av skatter och avgifter, varför jag och regeringen valt att ta bort relevant information som analyser och konsekvensbeskrivningar av förslag i dokument som budgetproposi-

tionen och skrivelsen om skatteutgifter och slutligen om jag och regeringen fattat beslut om en ny strategi att minska öppenheten av politiska förslag.

Sverige har en lång tradition av öppenhet. Det gäller fortfarande. Jag känner inte alls igen mig i Anette Åkessons beskrivning.

Jag och Per Bolund presenterade regeringens skatteförslag på en pressträff. Som brukligt ska alla skatteförslag remitteras, vilket vi också gör. Förslaget om att den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna för bensin och dieselbränsle förutom den allmänna prisutvecklingen även ska beakta utvecklingen av bruttonationalprodukten remitterades av Finansdepartementet tillsammans med övriga punktskatteförslag inför budgetpropositionen för 2016. Ett förslag som presenterats på en pressträff och remitterats till 70 remissinstanser kan inte anses vara undandömt.

För varje skatteförslag som regeringen lägger fram ingår en beskrivning av förslagets effekter. Att redovisa effekterna av föreslagna åtgärder är angeläget och helt nödvändigt i beredningsprocessen. Att som Anette Åkesson anför ”man undviker att analysera och redovisa effekterna av sina politiska förslag” känner jag inte heller igen mig i.

Redovisningen av skatteutgifter fyller en viktig uppgift, inte minst för att öka transparensen i budgetprocessen och ge ett bättre underlag för att prioritera mellan olika stöd på budgetens inkomst- respektive utgiftssida. I år analyserades inte den samhällsekonomiska effektiviteten av någon enskild skatteutgift. Det gjordes inte heller i till exempel 2012 års redovisning. Ambitionen är dock fortfarande att i framtiden även presentera sådana analyser i redovisningen av skatteutgifterna till riksdagen.

Anf. 60 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret. Magdalena Andersson säger att hon inte känner igen sig i beskrivningen men besvarar inte frågan om S-MP-regeringen avsiktligt minskat på öppenhet och transparens i sina dokument.

Faktum kvarstår: Så är fallet. Att det är så beror antingen på att S och MP beslutat att ha det så eller på att det bara blivit så. Det sistnämnda är osannolikt.

Det är angeläget att uppmärksamma den minskade transparensen oavsett vad den beror på, eftersom den kan få allvarliga konsekvenser. Det borde ha väckt större medial uppmärksamhet när S och MP i sin budgetproposition valde att inte redovisa den tabell Alliansen hade med, det vill säga den som öppet redovisade effekter av regeringens politik på lång sikt.

Jag hävdar dessutom att ett förslag som får konkreta konsekvenser för privata hushåll och mindre företag kan anses vara undandömt trots att det har remitterats till ett antal större instanser. Med tanke på att budgetpropositionen är en lunta på ett antal tusen sidor och att effekterna för alla som kör bil blir relativt omfattande när man utöver den allmänna prisutvecklingen årligen lägger på ett antal procent på koldioxidskattesatserna för bensin och diesel, beroende på utvecklingen av bruttonationalprodukten, borde man varit tydligare med, alltså vad förslaget konkret innebär.

8 juni

Svar på
interpellationer

Då förslaget inte finns med i vårändringsbudgeten har remissvaren inte redovisats, men de lär knappast ha varit positiva, av många skäl. Vi kan hoppas att förslaget inte finns med i den kommande budgetpropositionen, alternativt att man då redovisar vad det betyder för ett vanligt hushåll på några års sikt.

S och MP har en mer eller mindre dold agenda med en höjd bensinskatt. Egentligen är S och MP inte enbart ute efter högre skatteintäkter, utan man vill höja kostnaderna för att få folk att sluta köra bil. Det betyder också att man anser att ännu fler ska flytta från landsbygden till städerna, där det är möjligt att nyttja kollektivtrafik. Men det är inte något man uttalar.

En dold agenda gäller även skattehöjningen på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer. Där finns visserligen en konsekvensanalys i vårändringsbudgeten: Elpriserna kommer att stiga. Men analysen går inte in på vad som händer om det som S-MP-regeringen egentligen är ute efter sker, nämligen att kärnkraftsreaktorer läggs ned. Då kan Sverige komma att drabbas av elbrist, och det lär bli helt andra prisökningar. Det låtsas S och MP inte om.

Ytterligare exempel är maxtaxan i förskolan. Hur många har hört att den börjar indexeras från den 1 juli 2015? Det aviserades i budgetpropositionen men har sedan inte beslutats politiskt och öppet. Just denna indexering anser jag personligen är välkommen. Maxtaxan har legat stilla sedan 2004 och täcker endast en liten del av kommunernas faktiska kostnader. Det innebär att maxtaxan intecknar en allt större del av de kommunala budgetarna. Å andra sidan kommer S och MP enligt samma avisering att sänka det statliga bidraget på motsvarande sätt, så någon positiv effekt för kommunerna kommer det inte att få.

Att inte informera om ett förslag när det rör många människor, även om det på kort sikt inte handlar om stora summor, är för mig helt ofattbart. Varför vill S och MP inte tala om vad de gör och vilka konsekvenser det får? Varför vill de inte att människor ska förstå vilka förslag de lägger fram? Står S och MP inte för sin politik?

Anf. 61 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag måste säga att detta nog är den underligaste interpellation jag någonsin har läst. Jag har nog aldrig sett någonting som jag har blivit så förvånad över.

Vad är det för faktaunderlag man har i det här sammanhanget? Det är skatter som man faktiskt har planerat för, som man inte har lagt fram någon proposition om, men man har remitterat det. Vad är det då för underlag som man saknar, som man tycker att man inte har, i de här sammanhangen?

Är budgetpropositionen numera så annorlunda? Jag har inte sett det i alla fall. Jag tror att man i finansutskottet läser budgetpropositionen rätt ordentligt, både det som handlar om utgifter och det som handlar om inkomster. Jag tror i alla fall det. Det är möjligt att det är något jag har missat, men jag kan inte säga att det finns några jättestora skillnader i förhållande till hur det var under alliansregeringen. Jag tror att man måste vara mer exakt i de här sammanhangen.

Man fortsätter med att tala om konsekvenser på energipolitikens område. Låt mig säga så här: Vi som har hängt med ett antal år när det gäller energipolitiken har väl mer eller mindre väntat på att någonting skulle ske med de gamla kärnkraftverken. Det är det ena.

Det andra är att kärnkraftsindustrin själv har sagt att beslutet man tog inte berodde på den här skatten. Det var helt och hållet på kommersiella grunder som man lade ned det här. Det har varit på gång länge. Det är ingenting som är nytt. Däremot är själva beslutet om vilket år och när ganska nytt. Men man har diskuterat under en längre tid hur länge kärnkraftverken kommer att hålla. Man har ibland sagt 10 år, ibland 20 år, ibland 30 år. Men att den var på väg ut visste alla. Det är jag ganska säker på att också alliansregeringen var väl medveten om. Det var väl därför man gjorde den energiöverenskommelse som man gjorde i Alliansen. Det är åtminstone den uppfattning jag har fått. Man var tvungen att göra någonting.

Jag måste säga att jag är förvånad över den här interpellationen, för jag tycker inte att det finns någon som helst verklighet. Om jag får vara lite raljant skulle jag vilja säga att det ligger inom ramen för ett gnäll på regeringen när man inte har någonting annat att säga.

Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson säger att det är oerhört viktigt att man öppet redovisar avsikten med sin politik. När Vattenfall sa att man avser att stänga Ringhals 1 och Ringhals 2 var den förra energiministern, Maud Olofsson, ute och sa: Yes, det här var precis det som var avsikten med alliansregeringens energiöverenskommelse.

Tycker Anette Åkesson att den förra regeringen redovisade detta öppet när man gjorde energiöverenskommelsen?

Anf. 63 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det är intressant att det finns många synpunkter på våra interpellationer. Ibland är det för mycket skatt. Ibland är det för mycket annat. Så är det.

Jag vill återkomma till indexeringen. I budgetsammanhang är det nämligen inte helt oproblemiskt att indexera taxor och avgifter. Generellt sett innebär en indexering att man okritiskt delar ut mer pengar till en viss verksamhet. Men eftersom politiska prioriteringar är nödvändiga när pengarna inte räcker till allt – och det kommer de aldrig att göra i offentliga sammanhang – innebär det att man genom slentrianmässiga indexhöjningar undandrar dessa verksamheter från att ställas mot sådant som kanske egentligen är viktigare.

Man in-tecknar redan från början en större del av de resurser som står det offentliga till förfogande. Det är mycket olyckligt och kan drabba invånarna genom att andra angelägna verksamheter får, relativt sett, för lite resurser.

Jag har därför svårt att förstå Socialdemokraternas och Miljöpartiets förkärlek för ökade indexeringar och antar därför att det ligger andra, för mig okända motiv bakom besluten.

Redovisningen av skatteutgifter är nog det mest okända men ändå mest intressanta politiska dokumentet. Det är en läsvärd årlig skrivelse som tydligt redovisar vad politiska beslut kostar i jämförelse med en beskriven

norm. Tidigare år har skrivelsen även innehållit analyser av politiskt omdiskuterade beslut, som nedsättningen av socialavgifter för unga och nedsättningen av mervärdesskatt på restaurangtjänster.

Alliansen duckade alltså inte för att visa vilka konsekvenser våra beslut fick utan redovisade dessa öppet. Det är bara att beklaga att det inte finns med några analyser i årets skrivelse, men det gläder mig att finansministern har ambitionen att kommande år analysera den samhällsekonomiska effektiviteten. Det är angeläget att samhällets resurser används på bästa sätt för att skapa så mycket välfärd som möjligt för skattepengarna.

Efter det att interpellationen skrevs har jag insett att mörkandet inte är en helt ny företeelse, åtminstone inte för Socialdemokraterna. De har ju tidigare tillämpat det för att ”minska arbetslösheten”. Det var nämligen strategin bakom de mängder med personer som förtidspensionerades fram till det att Alliansen tillträdde 2006, i snitt 140 personer per dag. Genom att flytta människor bort från arbetskraften så man sig minska arbetslösheten, när det i själva verket var ett siffertrixande för att bättra på statistiken, vilket fick den tragiska konsekvensen att man dolde människor i utanförskap.

Därför är det redan i utgångsläget oroande med S-MP:s relativa arbetslöshetsmål, som dessutom sätts i relation till andra EU-länder. Det blir en speciell utmaning att hålla reda på hur S-MP kommer att agera, inte minst med tanke på det kreativa förslag som Arbetsförmedlingens generaldirektör kom med häromveckan, att man ska ta bort unga under 20 år ur arbetslöshetsstatistiken. Det vore ju ett sätt som tyvärr helt passar in i den nya trenden att mörka information.

Vad anser finansministern om transparens och öppenhet? Om finansministern anser att det är viktigt, vad ämnar Magdalena Andersson göra för att förbättra transparensen hos S-MP-regeringen?

Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tror att man kan vara väldigt lugn när det gäller arbetslöshetsstatistiken. Det finns ju regler på EU-nivå, och man ändrade reglerna mot slutet av den gamla socialdemokratiska regeringen, just därför att man visste att det inte var korrekt. Det är därför som det ibland inte går eller är svårt att jämföra siffror om arbetslöshet före och efter, åtminstone för unga.

Sedan skulle jag vilja säga: Det är väl bra att inte olika typer av transfereringar bara står stilla, så att värdet av dem urholkas? Det finns det många exempel på hur man har gjort. Underhållsbidraget vet vi ju har stått stilla, vilket har gjort att kvinnor har blivit mer och mer fattiga, för tyvärr är det mest kvinnor som tar emot det. Det är bara ett exempel. Jag skulle kunna peka på fler. Jag tycker alltså att det bara är bra att man indexerar.

Däremot ska man naturligtvis vara öppen och för det första säga varför man gör det och för det andra beskriva konsekvenserna. Om man kommer till en situation då man har problem med svensk ekonomi, då får man vidta åtgärder.

Det sista jag undrar över är: Vem är det som har hittat på, när man har något slags möte hos Moderaterna, att det ska införas nya regler om förtidspensionering? Jag har inte hört det, och jag tror ingen annan har hört det heller. Det skulle jag vilja veta.

Prot. 2014/15:111

8 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Den här regeringen kommer naturligtvis att redovisa konsekvenserna av sina förslag på lämpligt sätt, precis som den tidigare regeringen har avvägt hur de tycker att det är lämpligt att redovisa effekterna av deras förslag.

Det finns effekter av den tidigare regeringens förslag som jag gärna hade sett redovisade i tidigare budgetpropositioner, till exempel den långsiktiga sysselsättningseffekten av att en lägre andel av ungdomskullarna har haft möjlighet att läsa på universitet. Det hade varit intressant att kunna utläsa det ur budgetpropositionen, men det har vi inte fått göra.

Frågorna blir dock fler när man lyssnar på Anette Åkesson. Hon verkar i största allmänhet vara väldigt mycket emot indexering. Då undrar jag naturligtvis: Gäller det också indexeringen av brytpunkten för den statliga inkomstskatten, eller är den indexeringen rätt och alla andra indexeringar fel? Till skillnad från de indexeringar som vi nu har föreslagit ökar den kostnaderna till staten, medan det är en kostnad för de offentliga finanserna.

Vi skickar våra förslag på remiss. Vi får sedan in remissvar. Det vi skickar ut på remiss blir offentligt, och alla remissvar som vi får in är offentliga. De går dessutom oftast att hitta på hemsidan hos de organisationer som har skickat in dem. Sedan redovisas de i budgetpropositionen och oftast via pressmeddelanden.

Här tycker Anette Åkesson inte att vi har redovisat öppet. Jag skulle gärna vilja höra från Anette Åkesson vilka ytterligare åtgärder hon tycker att regeringen bör vidta samt om den tidigare regeringen har vidtagit några ytterligare öppenhetsåtgärder för just hur man annonserar sina förslag som i så fall skulle vara intressanta att föra fram.

Så till den tredje frågan. När det nu är viktigt att man redogör för konsekvenserna av sina förslag – och en tydlig konsekvens av den förra regeringens energiöverenskommelse enligt förra vice statsministern, närings- och energiministern Maud Olofsson var att man stänger kärnkraftsreaktorer – var det något som man redovisade när man kom överens om det? Det var det inte. Varför gjorde man inte det?

Sedan har jag en fjärde fråga. Anette Åkesson säger att det är viktigt att man genomför en skatteutgiftsredovisning. Det kommer vi att göra. Men man gjorde inte det 2012. Då undrar jag: Ställde Anette Åkesson någon interpellation till finansministern 2012 på grund av detta?

Anf. 66 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! År 2012 var det inte min uppgift att ställa interpellationer, utan det var oppositionens uppgift att ställa frågorna på det sättet.

Jag anser att jag har framfört en hel del exempel på hur Alliansen har redovisat mer öppet än vad S-MP-regeringen nu gör. Självklart är jag inte emot indexering generellt. Till exempel nämnde jag att jag är positiv till att maxtaxan indexeras men inte till att man sedan drar undan pengarna igen.

S:t Görans sjukhus i Stockholms läns landsting är ett bra exempel. Det är motsatsen till indexering. Där sänker man i stället ersättningen med en dryg procentenhet årligen men behåller samma kvalitetskrav. Det är ett intressant exempel.

Det har varit skrämmande enkelt att hitta exempel på där S-MP mörkar information. Socialdemokraterna har till viss del ägnat sig åt sådant även tidigare mandatperioder, men det vi ser sedan i höstas kan snarare liknas vid ett trendbrott. Det handlar om sådant som kommer att påverka invånarna, som att göra det svårt att förstå hur bensinskatt, elpriser och maxtaxor höjs, men även om att dels genom indexeringar inteckna en större del av budgetutrymmet, dels undvika att presentera sina förslag respektive analysera konsekvenserna av dem. Det sistnämnda är inte enbart ett direkt problem för väljarna, som drabbas på olika sätt, utan det gör också det politiska oppositionsarbetet svårare. En minskad transparens kan i längden därför även bli ett demokratiskt problem.

Att en svag regering inte ens försöker informera om vad de vill göra utan försöker smyga in förslag är mycket oroande. Motiven kan vara antingen att S-MP har en dold agenda, alternativt att de inte orkar ta debatten politiskt. Båda dessa motiv är oacceptabla i en demokrati.

Jag vill tacka finansministern för debatten.

Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att Anette Åkesson svarade på en av mina frågor men inte på de andra tre, som är högst relevanta.

Anette Åkesson sa att hon inte skrev någon interpellation därför att hon inte var i opposition då. Men det går ju bra att skriva interpellationer även om man inte är i opposition, om man tycker att det är en så oerhört viktig fråga att man redovisar skatteutgifter. Då är det inte utan att man undrar om hon tog upp det på något annat sätt med den tidigare regeringen. Men det kanske vi kan få diskutera i en senare interpellationsdebatt.

Man är förvånad över de andra frågorna, där man inte får något svar över huvud taget.

Indexering ogillar Anette Åkesson. Hon säger att det intecknar budgetutrymme. Men de två indexeringar som hon pekar på att vi inför intecknar inte budgetutrymmet utan ökar budgetutrymmet, medan den indexering som Anette Åkesson inte ville svara på, nämligen höjning av brytpunkten, intecknar budgetutrymmet. Det finns ingen logik i Anette Åkessons syn på indexering, och hon svarade för övrigt inte på frågan.

Frågan om att informera på något annat sätt hade Anette Åkesson inte heller något svar på. Vi har skrivit pressmeddelanden, vi skickar våra förslag på remiss, alla remissvar kommer ut öppet, vi har presskonferenser och vi informerar precis på samma sätt som den tidigare regeringen om innehållet i våra förslag. Ändå hävdar Anette Åkesson att det är att mörka. Men hon har inget förslag på vad vi ytterligare ska göra. Mörkningen tycks vara ett spöke i Anette Åkessons hjärna.

När det nu är så viktigt att man öppet redovisar konsekvenserna av sin politik, varför redovisade Anette Åkessons egen regering inte att konsekvenserna av Alliansens energiöverenskommelse var att man skulle stänga kärnkraftsreaktorer?

Jag hoppas att Anette Åkesson får vila upp sig under sommaren. Sedan får vi komma tillbaka och debattera dessa frågor efter sommaren. Det ser jag mycket fram emot. Jag hoppas att hjärnspökerna försvinner under semestern.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:648 om likvärdig tillgång till entreprenörskap i skolan

Anf. 68 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Erik Bengtzboe har frågat mig om jag anser att alla gymnasieelever i hela Sverige ska ha möjlighet att driva exempelvis UF-företag i framtiden, och vilka åtgärder jag i sådana fall avser att vidta för att öka tillgängligheten till UF-företagande.

Skolan ska utbilda såväl framtidens arbetstagare som framtidens arbetsgivare. Den ska förbereda elever, både flickor och pojkar, för att kunna ta de jobb som finns på arbetsmarknaden nu och för att kunna skapa framtidens företag och därmed arbetsmarknad. Därför är det viktigt att entreprenörskap finns med som ett perspektiv som genomsyrar undervisningen i gymnasieskolan och som ger alla elever en möjlighet att utveckla dessa förmågor. Entreprenörskap ska finnas med både som ett förhållningssätt som uppmuntrar och stimulerar eleverna i studierna och som ett sätt att mer konkret träna dem i just företagande. Förhållningssättet ska utveckla elevernas entreprenörskapsförmågor, vilka de kan ha nytta av i många sammanhang både under studierna och efter, oavsett om de går vidare till högre studier eller till arbetslivet.

Regeringen anser att så många elever som möjligt ska få en undervisning där entreprenörskap på ett tydligt sätt finns med. Därför stöder regeringen både huvudmän och organisationer som arbetar aktivt med entreprenörskap inom skolväsendet. För 2015 har sammanlagt 18,5 miljoner kronor avsatts för statsbidrag för detta ändamål. En förutsättning för att organisationer ska få detta statsbidrag är att de arbetar riksomfattande med att stödja entreprenörskap i skolan, vilket ökar tillgängligheten för elever.

Ung Företagsamhet är en av de organisationer som rikstäckande och operativt arbetar med entreprenörskap inom gymnasieskolan och som varje år når ett stort antal elever. Deras verksamhet är mycket uppskattad, och jag har träffat dem vid flera tillfällen sedan jag tillträdde som statsråd. Det finns även andra organisationer som arbetar med att stödja entreprenörskap inom skolväsendet, inte minst inom grundskolans område, och som också får medel för detta ändamål.

Statens skolverk har sedan tre år ett särskilt regeringsuppdrag att följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan Gy 2011. Eftersom entreprenörskap då infördes som ett övergripande förhållningssätt i undervisningen ingår det i Skolverkets uppdrag att följa upp hur skolorna arbetar med detta. Regeringen förväntar sig att denna utvärdering kommer att kunna visa på effekter av att entreprenörskap nu ingår som ett övergripande förhållningssätt i undervisningen. Avsikten är att entreprenörskap i gymnasieskolan ska stödjas även i fortsättningen. Regeringen anser detta vara viktigt för ekonomins tillväxt och för landets konkurrensförmåga.

Anf. 69 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Jag tackar gymnasieministern för svaret.

Svensk utbildning har två enormt viktiga uppgifter och två viktiga uppdrag för den enskilde när det gäller kunskapsinhämtning. Det handlar om möjligheten för eleverna att faktiskt forma sitt eget liv framåt med stöd som de behöver och en grundplåt i den kunskap som de behöver för att klara sig i samhället. Detta möjliggör för människor att forma sin egen

framtid och skapa sin egen livsresa. Skolan har också ett annat uppdrag, precis som gymnasieministern är inne på, nämligen att se till att de elever som går i skolan får de kunskapar och färdigheter som krävs för att de ska vara både anställbara och ha förmågan att i framtiden driva eget företag.

Entreprenörskap som ett förhållningssätt och som en del i utbildningen verkar riksdagens partier vara överens om är någonting viktigt, att döma av det svar som gymnasieministern ger. Med den nya gymnasieskolan är det dessutom någonting som ska genomsyra all utbildning och finnas tillgängligt genom utbildningen för alla elever.

Låt oss göra klart att entreprenörskap i skolan inte bara handlar om att skapa företagare och att underlätta för människor att någon gång i livet starta och driva eget. Det handlar om att se till att svenska elever får förutsättningar att bli företagsammare som elever.

Ung Företagsamhet nämns både i interpellationen och av ministern av den enkla anledningen att det är den enskilt största aktören. Det är ungefär 22 000 elever i Sverige som driver UF-företag varje år.

Visst blir de duktigare på att driva företag i framtiden och driver företag i större utsträckning när de bli vuxna. Men framför allt kommer de närmare arbetsmarknaden i sin utbildning. De är i mindre utsträckning än andra arbetslösa, de är i mindre utsträckning än andra sjukskrivna och de har en högre inkomst.

När man träffar elever som driver UF-företag ser man var det kommer ifrån. De växer som människor när de får ta ansvar för något eget och bygga något eget i skolans trygga ramar.

Trots att vi verkar vara överens om hur otroligt viktig denna del av utbildningen är vittnar statistiken fortfarande om hur otroligt ojämlika möjligheterna att driva UF-företag i Sverige faktiskt är. Tittar vi över landet skiljer det sig radikalt åt mellan olika delar av landet. I Älvsborg och i Gävleborg är det ungefär 38 respektive 36 procent av eleverna som driver UF-företag. Tittar vi i stället på Blekinge och Skåne är det 14 respektive 15 procent som driver UF-företag. Det spelar alltså roll var man bor någonstans när det gäller att få ta del av regeringens satsningar på entreprenörskap, vilket borde vara någonting som gäller för hela landet.

Ännu mer alarmerande blir det när vi tittar på valet av gymnasieprogram och hur det påverkar elevernas möjligheter att få driva UF-företag. På handels- och administrationsprogrammet driver 88 procent av alla elever ett UF-företag. På ekonomiprogrammet är det 81 procent som driver ett UF-företag. När vi jämför med eleverna på det naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga programmet är det 5 respektive 10 procent av eleverna som får chans att driva ett UF-företag.

När man säger att entreprenörskap är någonting som ska finnas tillgängligt för alla och ska genomsyra alla utbildningar är det alarmerande i sig att det är så otroligt skevt mellan olika utbildningsprogram.

Än mer anmärkningsvärt blir det när vi tittar på de yrkesprogram där vi vet att eleverna i stor utsträckning kommer att förväntas driva eget företag när de väl är färdiga med sin utbildning. På byggprogrammet är det bara 10 procent av eleverna som får driva UF-företag. På vvs- och fastighetsprogrammet och el- och energiprogrammet är det bara 9 procent av eleverna som får driva UF-företag.

Jag tolkar gymnasieministrarnas svar som att regeringen delar uppfattningen att entreprenörskap i utbildningen är viktigt och måste finnas tillgängligt för samtliga elever. Men vad jag inte finner i svaret är vilka åtgärder man är villig att vidta för att så också ska bli fallet.

Anf. 70 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det som Erik Bengtzboe tog upp här. Våra UF-företag och de elever som får möjlighet att arbeta med entreprenörskap i sin utbildning gör en jätteviktig investering för sig själva men också för hela samhället och för hela Sveriges framtid.

Att det ser så olika ut – att tillgängligheten till entreprenörskap och att få jobba entreprenöriellt i exempelvis UF-form skiljer sig så mycket åt – är ett jättestort problem. Jag vill egentligen bara betona det Erik tog upp, nämligen att det är otroligt stor skillnad mellan att som regering säga att man stöttar organisationer som jobbar för ökade möjligheter och ökad tillgänglighet till UF och att göra någonting själv.

Det gäller framför allt de bitar där regeringen har valt att kritisera en stor del av yrkesprogrammen i praktiken, också för att man tycker att det är många elever som inte får det de behöver när det gäller frågor om obligatorisk högskolebehörighet och liknande. Om man gör det, vilket regeringen ju gör, och sedan inte pratar om hur man på annat sätt kan öka kvaliteten i yrkesprogrammen kopplat till yrket och kopplat till det de själva ska arbeta med tycker jag att man begår ett stort misstag och inte ser till de här eleverna.

Vi behöver elevperspektivet i mycket större utsträckning, och det finns saker en regering kan göra för dessa elever här och nu så att de får mycket större tillgång till entreprenörskap i sina utbildningar – direkt.

Anf. 71 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag tackar Erik Bengtzboe och Ida Drougge för deras kommentarer. Jag vill än en gång verkligen understryka vikten av att vi har en stark koppling mellan skolan och näringslivet på olika sätt – både genom att jobba inifrån i modeller som UF och genom att skapa breda kontaktytor mellan skolan och arbetslivet på många olika sätt.

En av de första saker jag gjorde när jag tillträdde som statsråd var att tillsätta en utredning som nu under året ska titta på hur man just kan stärka kopplingen mellan yrkesprogrammen och arbetslivet, som Erik Bengtzboe på ett förtjänstfullt sätt lyfte fram. Utredningen ska titta på hur kopplingen mellan yrkesprogrammen och arbetslivet kan bli än tydligare.

Jag ser tre viktiga pelare för att komma åt den kontaktytan. Förutom det vi diskuterar, det vill säga UF och företagsamhetsformen, är en av de två andra pelarna yrkescollege. Vi vet att det är en beprövad och bra modell för att få en bättre koppling till näringslivet; vi har exemplet Teknikcollege, som fungerar väl över hela landet. Jag tror att man skulle kunna multiplicera detta till att omfatta fler program och branscher, vilket efterfrågas inte minst av näringslivet.

Jag tror att den tredje pelaren är lärlingsutbildningarna. De är väsentliga för att på sitt sätt inte bara möta de behov som finns på arbetsmarknaden utan också göra eleverna som går yrkesprogrammen mer anställbara och mer företagsamma.

Jag tycker att det är väldigt olyckligt att den förra regeringen stigmatiserade yrkesprogrammen. Den förra utbildningsministern talade om yrkesprogrammets elever som några som ingenting ville och ingenting kunde. Därmed skulle de gå ett program med lägre krav. Detta har resulterat i att andelen elever som söker sig till programmen sjunker, och det har gjort att programmets status har blivit lägre.

Det är ytterst problematiskt, framför allt för att yrkesprogrammen är instrumentella för strategiska sektorer såväl i vår ekonomi och välfärd som i exportindustrin – och även i det som är kärnan och ryggraden i vårt samhälle, det vill säga vården och omsorgen. Man kan prata om andra branscher också, men korrelationen har blivit nog så viktig: Det faktum att en sjunkande andel elever söker sig till yrkesprogrammen resulterar i att vi riskerar att få ett kompetensförsörjningsproblem i framtiden.

Jag undrar vilket ansvar de borgerliga och moderata representanterna anser sig ha i sammanhanget. Det här är nämligen inte enbart ett skolproblem utan även ett framtida problem för vår arbetsmarknad.

Anf. 72 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Jag tackar gymnasieministern för de fortsatta svaren i debatten.

Först och främst tror jag att man bör klargöra en sak. Jag tror att svenska skolelever och gymnasielever – och deras föräldrar – är avsevärt mycket smartare än vad vissa politiker ibland ger dem kredd för. Jag tror att de flesta fattar väldigt medvetna val när det gäller vilken utbildning de ska gå.

Jag tror att det är medvetna val, men de fattas kanske på andra premisser och med andra ramar än politiker skulle önska. Man kanske väljer en skola där man trivs eller där man tycker att utbildningen ser bra ut. Man kanske väljer en skola som har rykte om sig att ha bra lärare. Kanske tycker man att det är trevligt att gå i en stor skola där man får träffa många nya kamrater, eller kanske tycker man att det är trevligt att gå i en liten skola.

Om man vill se till att elever väljer det politiker tycker är viktiga utbildningar tror jag att det vore förtjänstfullt för debatten att faktiskt fokusera på innehållet i dessa utbildningar i stället för att ge sig in i mungemängd med en företrädare för ett annat politiskt parti – som dessutom inte är här. Svenska skolelever ser såklart vad som är innehållet i utbildningarna, och de gör sina val därefter. Om man ser framför sig att man exempelvis vill driva eget – man kanske vill bli hantverkare – ser man också att man på byggprogrammet inte har möjlighet att driva UF-företag och möjligheten att agera därefter.

Gymnasieministern återkommer till att en förutsättning för att staten ska gå in och stödja verksamheten är att den ska vara riksomfattande. Som vi ser i den statistik jag har presenterat är det dock uppenbart att den inte är riksomfattande i dag. I stället är det uppenbarligen så att det spelar roll var man bor och vilken utbildning man väljer att gå när det gäller chansen att få ta del av det regeringen säger ska komma alla till del och som den lägger pengar på.

Jag uppskattar gymnasieministrarnas inställning till sina tre pelare och vad som är viktigt för att stärka kopplingen till yrkeslivet utanför, men det känns ändå som att regeringen ständigt försöker gå över ån efter vatten. Vi vet vilka verksamheter som funkar – det är därför staten lägger stora pengar på exempelvis Ung Företagsamhet – men man ser inte till att eleverna får möjlighet att faktiskt delta i dem.

Moderaterna har presenterat att vi vill se till att alla gymnasieprogram i hela Sverige levererar Ung Företagsamhet som en valbar kurs för de elever som så önskar. Vi vill också se ett särskilt kvalitetslyft riktat mot just yrkesprogrammen, där ett fokus på koppling till arbetsmarknaden stöds med bland annat Ung Företagsamhet. Vi har redan identifierat verktygen, och regeringen vill både lägga pengar på dessa verktyg och tar själv upp dem. Ändå är man inte villig att agera.

Frågan kvarstår: Om nu Ung Företagsamhet är en av de viktiga pelarna för att se till att svenska skolelever inte minst på yrkesprogrammen kommer närmare arbetsmarknaden, vilka åtgärder är gymnasieministrarna redo att vidta för att se till att så blir fallet?

Ytterligare en fråga uppstår. Om nu de tre viktiga pelarna för att ta skolan närmare arbetsmarknaden är Ung Företagsamhet, yrkescollege och lärlingsutbildning blir självfallet den andra frågan till gymnasieministrarna: Om lärlingsutbildning är en av de viktiga tre pelarna, varför halverar regeringen ersättningen per elev till lärlingsutbildningarna?

Anf. 73 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Jag tycker att det är märkligt att statsrådet här väljer att se den ökade valfrihet vi har gett elever på yrkesprogrammen som sänkta krav. Vi har gjort det möjligt för elever som läser yrkesprogrammen att välja att läsa in en högskolebehörighet. De har rätt att göra det.

Jag är den första att vara självkritisk och säga att den rätten behöver stärkas. Vi vet nämligen att det finns fall där enskilda elever på vissa skolor tycker att det i praktiken har blivit omöjligt för dem att kombinera sitt yrkesprogram med den högskolebehörighet de vill ha. Det måste vi såklart göra någonting åt; vi måste såklart stärka rätten för eleverna att läsa in högskolebehörighet, som alltså finns redan i dag.

Jag tycker dock att det är väldigt märkligt att säga att det är detsamma som sänkta krav att elever kan välja att inte läsa in denna behörighet utan i stället fokusera ännu mer på sina yrkeskunskaper. De eleverna kanske vill skjuta de studierna på framtiden och i stället jobba direkt, för att de tycker att det är mer motiverande. Att säga att det valet är detsamma som sänkta krav tycker jag är mycket märkligt.

Om det nu är så att statsrådet tycker att det här är så viktigt som hon gärna vill framhäva, hur kommer det sig då att regeringen inte väljer att säga att det ska vara möjligt för elever på alla program att läsa UF? Och framför allt: Varför inte börja med yrkesprogrammen? I dag är det 9 procent på vvs- och fastighetsprogrammen som läser UF. Det vore bra om de resterande 91 procenten också fick läsa UF på de yrkesprogrammen.

Anf. 74 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag ska börja med att adressera det som Ida Drougge sa. Det handlar om yrkesprogrammets status och vad högskolebehörigheten betyder för just denna.

Vi kan som sagt se att andelen elever som söker sig till yrkesprogrammen sjunker. Skolverket har i sina analyser pekat på att en trolig förklaring till att det ser ut på det viset är just att högskolebehörigheten inte längre är en integrerad del av yrkesprogrammen.

Ert tal om att ni på något vis har ökat valfriheten genom att ta bort högskolebehörigheten som en central del av yrkesprogrammen tycker jag är en logisk tankekurva. Genom att ta bort högskolebehörigheten skapar man återvändsgränder och mindre valfrihet. De här individerna får ju stängda dörrar emot sig, inte öppna dörrar. Jag vet att det i teorin heter att man kan välja till högskolebehörigheten, men det har visat sig att det är väldigt svårt att göra det i praktiken på många ställen.

Om inte skolan från första början har valt att erbjuda högskolebehörigheten som en del av yrkesprogrammen har man faktiskt gått i motsatt riktning till det som den tidigare folkpartistiska utbildningsministern ville.

Här ska jag göra en koppling till det som Erik Bengtzboe sa. Han sa att man inte ska prata om Folkpartiet i detta sammanhang när det är en socialdemokrat och moderater som debatterar. Men jag antog att den förra regeringen tog kollektiva beslut och att det inte bara var Folkpartiet som ägde utbildningsfrågorna, utan att även Moderaterna hade ett och annat att säga till om när de var med och regerade under de föregående åtta åren. Något annat vore väldigt märkligt.

Återigen: Jag delar absolut uppfattningen att vi måste se till att både Ung Företagsamhet och andra företags- och entreprenörskapsformer får mer genomslag i skolan. Min första uppgift som ansvarigt statsråd för detta är att se till att de pengar som behövs allokeras till de olika aktörerna. Det är steg ett.

Steg två är att i största allmänhet öka kopplingen mellan skolan och arbetslivet. Jag ser gärna att det sker i form av att UF får mer genomslag. Redan i dag har Y-program rätt att bedriva Ung Företagsamhet, så rent tekniskt möter det inte några hinder. Men det som behövs är att vi ser till att det uppmuntras på ett bra sätt. Där gör UF ett bra arbete redan nu. Det som exempelvis behöver förstärkas är lärares möjlighet att kompetensutvecklas för att kunna bedriva Ung Företagsamhet.

Detta hoppas jag att vi ska kunna jobba vidare med under mandatperioden. Men det pågår som sagt en utredning, och jag vill inte föregå den.

Anf. 75 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Tack så mycket, gymnasieministern!

När det först och främst gäller fortbildning av lärare är en av de saker som är så ytterst finurliga med UF att de själva står för fortbildningen, så det är ingenting som ministern behöver lägga sin energi på.

När det gäller Jan Björklund, Folkpartiet och regeringens kollektiva beslut kan vi absolut stå här och diskutera den politik som regeringen har bedrivit, och den är jag villig att stå till svars för fullt ut. Men enskilda uttalanden av enskilda företrädare för andra politiska partier tror jag att du får ta med den enskilda individen, likväl som jag inte tänker attackera dig för enskilda uttalanden gjorda av socialdemokrater, vilket jag tror att du är tacksam för.

När det gäller högskolebehörigheten håller jag med Ida Drougge. Reformen är bra men borde ha varit omvänd. Den borde ha varit konstruerad på ett sådant sätt att det hade varit lättare att välja bort behörigheten än att välja till den. Det hade haft en stor påverkan på elevernas möjlighet att få tillgång till den. Jag hoppas att regeringen återkommer med korrigeringar där som underlättar.

Men de elever som ändå hade tänkt sig att studera vidare, som aldrig hade någon plan på att jobba inom det som utbildningen skulle leda till, valde såklart att gå en annan väg i utbildningssystemet. Det ser jag inget problem med. Jag tycker inte att det är problematiskt att personer som säger att de ska bli jurister väljer att gå på samhällsvetenskapliga programmet i stället för att gå en yrkesutbildning till hotell och restaurang. Jag ser det inte som ett problem utan snarare som något positivt.

Om vi ska få upp statusen på yrkesutbildningarna handlar det om att skapa en yrkesstolthet, något som inte underlättas av att företrädare för regeringen ensidigt har ett fokus på att alla ska studera vidare, för så urholkar man statusen.

Jag tackar för svaret och kan konstatera att borta är den tiden då Socialdemokraterna spottade och fräste när man pratade om företagsamhet och skola. Det är väl så i tanken. Och om ministern är villig att gå från ord till handling är hon också hjärtligt välkommen att stödja Moderaternas förslag så att alla elever får tillgång till Ung Företagsamhet.

Anf. 76 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack för det, Erik Bengtzboe!

Jag måste ändå säga något om skillnaden mellan att behöva stå till svars för någons uttalanden kontra den politik som fördes av den föregående regeringen. Återigen: Varje regering tar kollektiva beslut, och de förändringar som gjordes av yrkesprogrammen gjordes kollektivt av den förra regeringen. Det har medfört en urholkning av statusen och attraktiviteten och därmed också kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden.

När det gäller lärarnas kompetensutveckling i UF-sammanhang stämmer det att det är UF som ska handha den. Men i praktiken blir det svårt, även om det i teorin ska vara på det viset. Som tidigare kommunalråd pratade jag med enskilda skolor och enskilda UF-aktörer som jag kände en väldig stolthet över. De pratade ofta om att det inte funkade i praktiken och att de behövde hjälp från politiken, och det ska vi försöka ta ansvar för tillsammans.

Avslutningsvis: Socialdemokratin har alltid stått bakom den svenska modellen, och en viktig del av den svenska modellen är en god näringspolitik som leder till fler och växande företag. Det har gett vårt land välstånd.

För mig är det väldigt viktigt att vi nu ser till att UF och andra som håller på med entreprenörskap i skolan får den uppbackning de behöver. Jag känner en stor stolthet över den svenska start-up-scenen och vill gärna bidra till den genom skolan, men det handlar inte bara om skolpolitik utan också om näringspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 juni

2014/15:683 Ett rättssäkert asylsystem

av *Tina Ghasemi* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:684 Åldersbedömning av ensamkommande barn

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:685 Ensamkommande barns boende

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:686 Analysgrupper och framtidens välfärd

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Kristina Persson (S)

2014/15:687 Åtgärd för att mildra den diplomatiska skympfen mot Finland

av *Jeff Ahl* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 7 juni

2014/15:688 Direkt humanitärt stöd till flyktingar i Irak och Syrien

av *Robert Halef* (KD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 juni

2014/15:631 Utvecklingen i Turkiet

av *Désirée Pethrus* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:632 Ökad solidaritet i mottagandet av asylsökande i Europa

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:633 PTS upphandling av förmedlingstjänsten bildtelefoni

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:634 Extra pappamånad vid assisterad befruktning av ensamstående

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

Prot. 2014/15:111
8 juni

§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 5 juni

2014/15:584 Säljsamtal till mobiltelefonnummer
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till statsrådet *Per Bolund* (MP)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 14.28.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med § 8 anf. 40
(delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Svar på interpellation 2014/15:645 om SVT:s oberoende ställning.....	1
Anf. 1 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	1
Anf. 2 BENGT ELIASSON (FP).....	2
Anf. 3 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	3
Anf. 4 BENGT ELIASSON (FP).....	4
Anf. 5 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	4
Anf. 6 BENGT ELIASSON (FP).....	5
Anf. 7 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	6
§ 4 Svar på interpellation 2014/15:620 om utredning om asylprövningen för hbtq-flyktingar	6
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 9 ROBERT HANNAH (FP).....	7
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 11 ROBERT HANNAH (FP).....	9
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
Anf. 13 ROBERT HANNAH (FP).....	10
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:639 om problem kopplade till hitresta tiggare.....	12
Anf. 15 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	12
Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD).....	13
Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD).....	15
Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD).....	17
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:651 om samarbete med Finland och Natomedlemskap som option	18
Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	18
Anf. 23 HANS WALLMARK (M).....	19
Anf. 24 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	20
Anf. 25 HANS WALLMARK (M).....	21

Anf. 26	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	22
Anf. 27	HANS WALLMARK (M)	23
Anf. 28	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	24
§ 7	Svar på interpellation 2014/15:483 om konsekvenserna för Stockholmsregionen av regeringens skattepolitik.....	24
Anf. 29	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	24
Anf. 30	ERIK ANDERSSON (M)	25
Anf. 31	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	26
Anf. 32	ERIK ANDERSSON (M)	27
Anf. 33	BÖRJE VESTLUND (S).....	28
Anf. 34	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	29
Anf. 35	ERIK ANDERSSON (M)	30
Anf. 36	BÖRJE VESTLUND (S).....	30
Anf. 37	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	31
§ 8	Svar på interpellation 2014/15:486 om attityder till vita och svarta jobb.....	31
Anf. 38	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	31
Anf. 39	HELENA BOUVENG (M).....	32
Anf. 40	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 41	HELENA BOUVENG (M).....	33
Anf. 42	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
Anf. 43	HELENA BOUVENG (M).....	34
Anf. 44	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
§ 9	Svar på interpellation 2014/15:563 om byggbranschen	36
Anf. 45	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	36
Anf. 46	ERIK ANDERSSON (M)	36
Anf. 47	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
Anf. 48	ERIK ANDERSSON (M)	38
Anf. 49	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	38
Anf. 50	ERIK ANDERSSON (M)	39
Anf. 51	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	39
§ 10	Svar på interpellation 2014/15:578 om trängselskatt för utländska fordon.....	40
Anf. 52	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
Anf. 53	JIMMY STÅHL (SD)	40
Anf. 54	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	41

Anf. 55 JIMMY STÅHL (SD)	41	Prot. 2014/15:111
Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42	8 juni
Anf. 57 JIMMY STÅHL (SD)	43	-----
Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43	
§ 11 Svar på interpellation 2014/15:646 om minskad öppenhet och transparens	43	
Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43	
Anf. 60 ANETTE ÅKESSON (M).....	44	
Anf. 61 BÖRJE VESTLUND (S).....	45	
Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46	
Anf. 63 ANETTE ÅKESSON (M).....	46	
Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (S).....	47	
Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48	
Anf. 66 ANETTE ÅKESSON (M).....	48	
Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49	
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:648 om likvärdig tillgång till entreprenörskap i skolan	50	
Anf. 68 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	50	
Anf. 69 ERIK BENGTZBOE (M).....	50	
Anf. 70 IDA DROUGGE (M)	52	
Anf. 71 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	52	
Anf. 72 ERIK BENGTZBOE (M).....	53	
Anf. 73 IDA DROUGGE (M)	54	
Anf. 74 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	54	
Anf. 75 ERIK BENGTZBOE (M).....	55	
Anf. 76 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	56	
§ 13 Anmälan om interpellationer.....	57	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	57	
§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga	58	
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 14.28.....	58	